

Genel Ekonomi

I. BÖLÜM

- Ekonomi/İktisat Nedir? (Oikos nomos)
- Ekonomide İlk ders - (Kaynaklar gerçekten kıt mıdır? İstek/İhtiyaç ayrımı)
- Ekonomide ikinci ders - (Nedir bu Arz/Talep)
- Ekonomi bilmek işe yarar mı?
- Piyasa/Pazar kavramı (Piyasa hangi sorulara yanıt verir)
- Herkes birer iktisatçı/ekonomist midir?
- Ekonomik birimler/aktörler

Kaynak: Dr. Mahfi EĞİLMEZ - Örneklerle Kolay Ekonomi

Dersin Sorumlusu: Öğr.Gör. Olcay YILMAZ

Ekonomi/İktisat Nedir? (Oikos nomos)

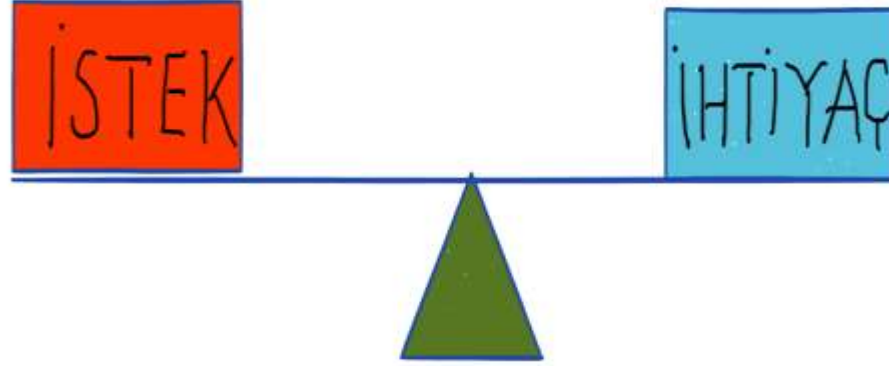
Oikos (Ev, Hane)

Nomos (Yasa, Kanun, Yönetim)

Ekonomide İlk ders - (Kaynaklar gerçekten k t mıdır? İstek/İhtiyaç ayrımı)

Ekonomide ikinci ders - (Nedir bu Arz/Talep)

Ekonomi bilmek işe yarar mı?

- ▶ *Enflasyon (Talep, Maliyet, Kur)*
- ▶ *Faiz (Nominal, reel)*
- ▶ *Doğru finansal enstrümanlara yatırım yapabilme yetisi*
- ▶ *Tüketimi tasarrufa çevirebilme alışkanlığı*
- ▶ *Değer yaratma ve bunu varlığa çevirebilme*
- ▶ *Piyasayı tanıma*

Piyasa/Pazar kavramı (Piyasa hangi sorulara yanıt verir)

(Piyasa hangi sorulara yanıt verir?)

Mal ve
hizmet **kimin**
için
üretilecek?

Mal ve
hizmet **hangi**
bedelle
üretilecek?

Mal ve
hizmet
nerede
üretilecek?

Mal ve hizmet
ne miktarda
üretilecek?

Tartışma bölümü:

Herkes birer iktisatçı/ekonomist midir?

Ekonomik birimler/aktörler

Ekonomik faaliyetler

Yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıkar sorunsalı

Tüketimi mi
teşvik etmeli?

Tasarrufları mı
teşvik etmeli?

Genel Ekonomi

II. BÖLÜM

Ekonomik Faaliyetler

- İnsanın asıl işi tüketmektir
- İnsanı hayvanlardan ayıran ekonomik faaliyet:
Üretim
- Tüketen mi daha mutludur üreten mi?
- Tasarruf ve Yatırım

İnsanın asıl işi tüketmektir

İnsanı hayvanlardan ayıran ekonomik faaliyet: Üretim

Üretim faaliyeti; doğada bulunan maddeleri kullanarak miktarı artırmak yahut yeni bir madde ortaya çıkarmak olarak tanımlanmaktadır.

Tüketen mi daha mutludur üreten mi?

Markette satılan bir sütü
düşünelim. Kaç tür üretim
söz konusudur? Nasıl bir
tüketim söz konusudur?

En nihayetinde sütü
üreten de tüketim
yapacak. Hangi eylem
daha mutludur?

Egzersiz zamanı :)

Tasarruf ve Yatırım

Tüketim
(Consumption)

Tasarruf
(Savings)

Kullanılabilir
Gelir (Yield)

**Ekonomi
Biliminde
Yatırım**

*(Fabrika, Tesis, Okul, Köprü
gibi fiziksel varlıklar)*

**Finans
Biliminde
Yatırım**

*(Finansal Enstrümanlar
(Hisse senedi, eurobond vs).*

Genel Ekonomi

III. BÖLÜM

Gelir - GSYİH

- Kişisel gelir ve Aile geliri
- Ülkenin geliri: GSYİH
- GSYİH Hesaplama Yöntemleri
- Kişi Başına düşen gelir
- Gelir dağılımı (Lorenz eğrisi ve Gini Katsayısı)

Kişisel gelir ve Aile geliri

Egzersiz: Yandaki çekirdek ailede anne ve baba ücretli çalışan olsun. Ailenin geliri nedir? Ailenin harcamaları nedir? Anne ve baba çocuklarına harçlık verdiklerinde ailenin geliri nedir? Çocuklar yazın pastacıda çalışsınlar ve gelir elde etsinler. Ailenin geliri nedir?

Ülkenin geliri: GSYİH

GSYİH; bir ülkede, belirli dönem içerisinde (3 aylık, 1 yıllık) üretilen «**nihai**» malların parasal değeridir..

Bir ülkede bir yıl içerisinde 1000 adet ekmek, 500 adet su ve 250 adet peynir üretildiği varsayalım.

Ekmek 10 TL

Su 5 TL

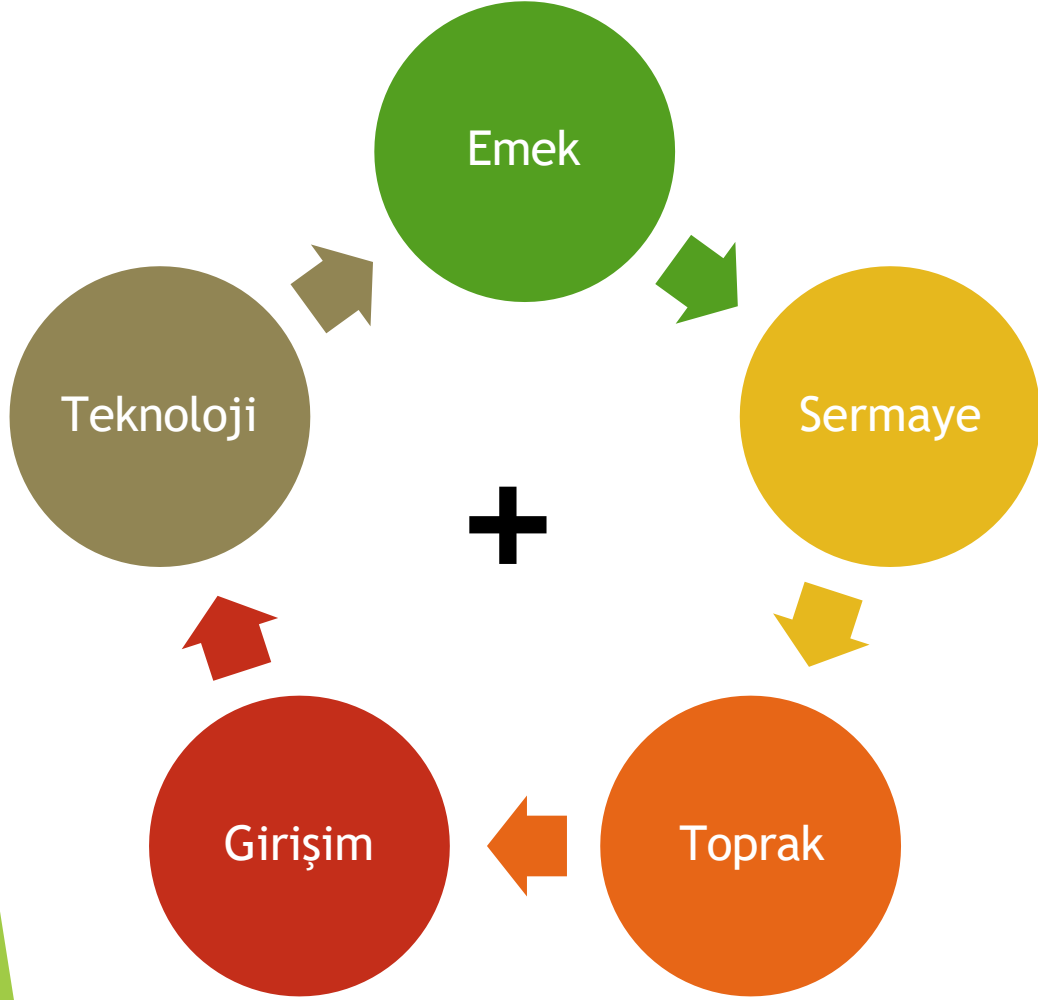
Peynir 200 TL

ise bu ülkenin Milli Geliri ne kadardır?

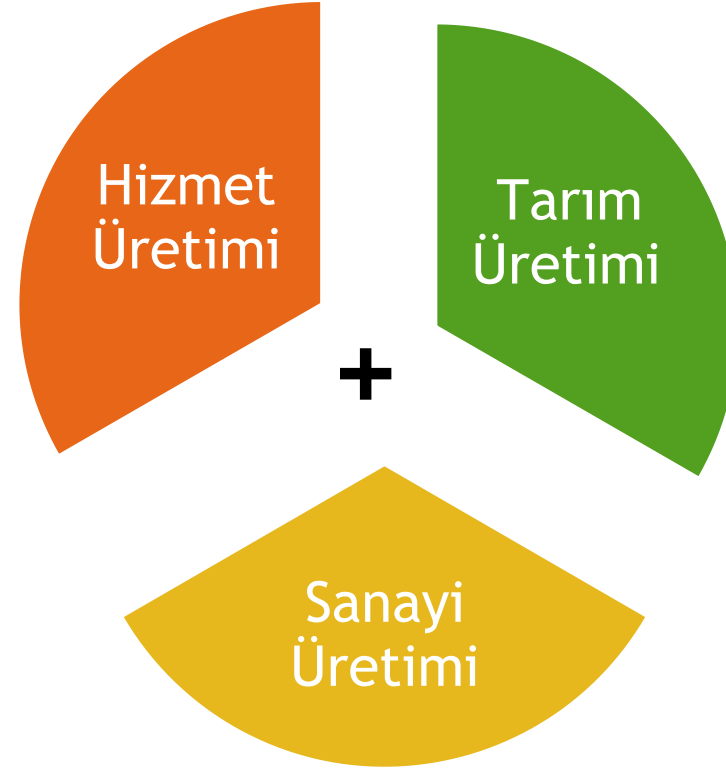
GSYİH Hesaplama Yöntemleri

Üretim Temelli Milli Gelir Hesaplama Yöntemleri

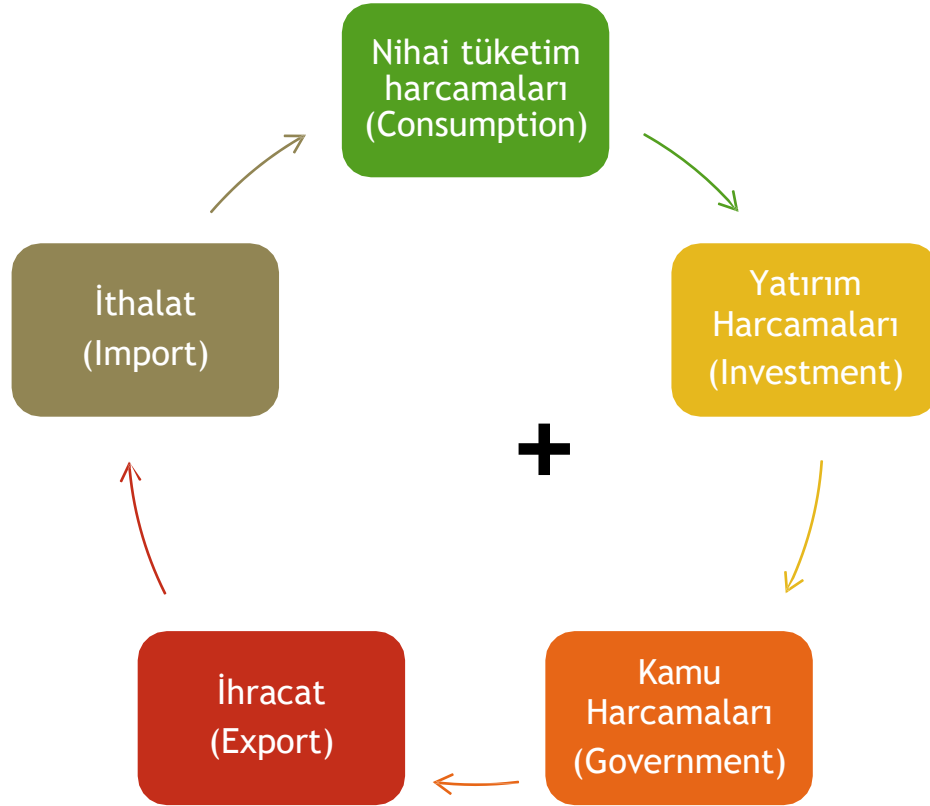

GSYİH: $L_P + K_P + L_P + E_P + T_P$

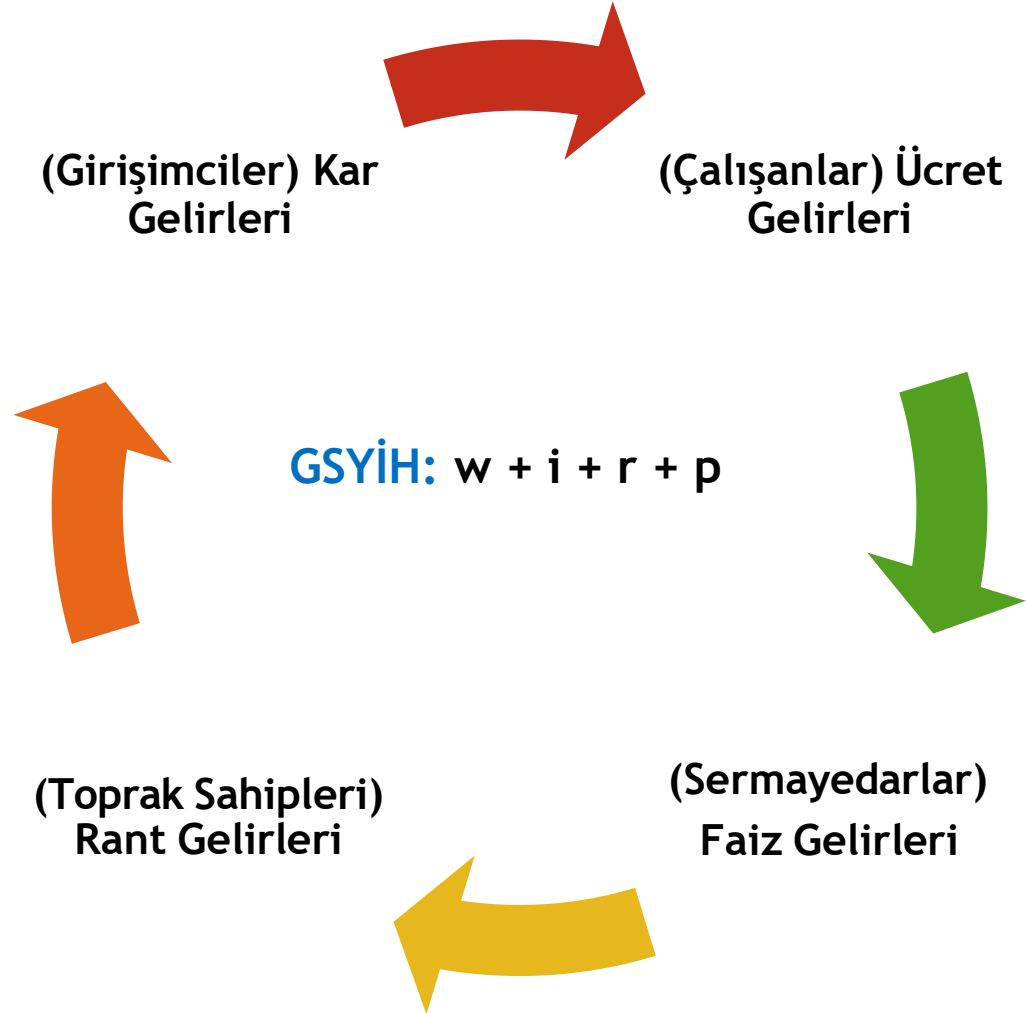
GSYİH: $A_P + I_P + S_P$

Harcama Temelli Milli Gelir Hesaplama Yöntemleri

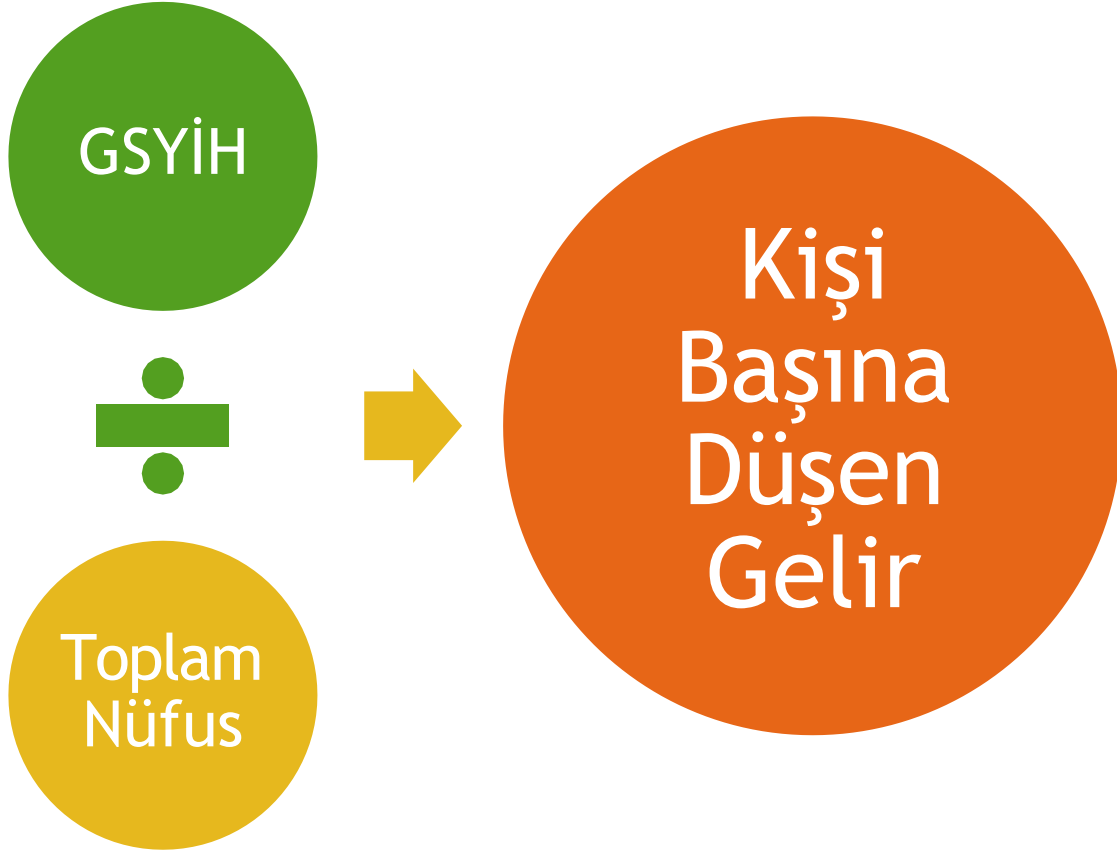

GSYİH: $C+I+G+X-M$

Gelir Temelli Milli Gelir Hesaplama Yöntemleri

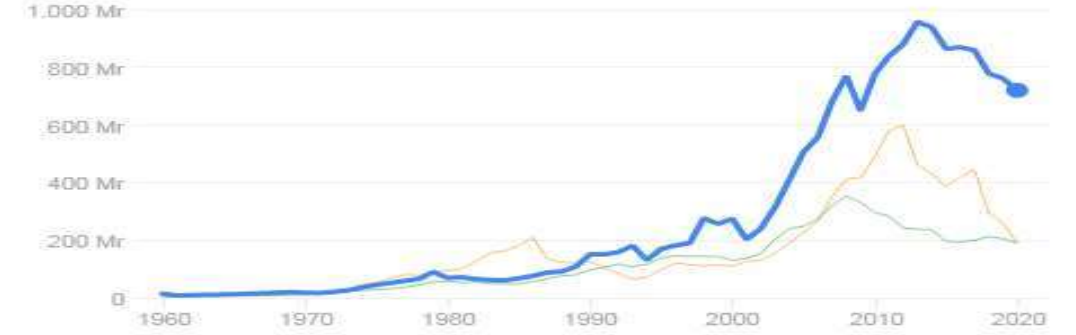

Kişi Başına düşen gelir

Türkiye / Gayrisafi yurtiçi hasıla (2020)

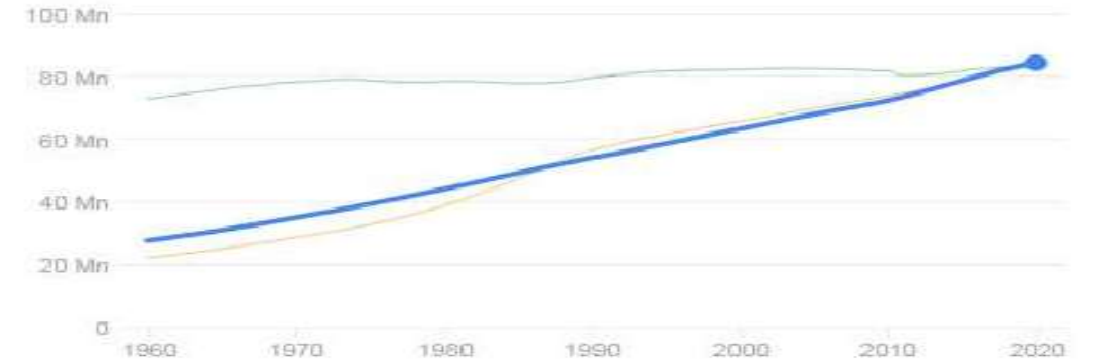
720,1 milyar USD (2020)

Kaynaklar şunları içerir: Dünya Bankası

Türkiye / Nüfus

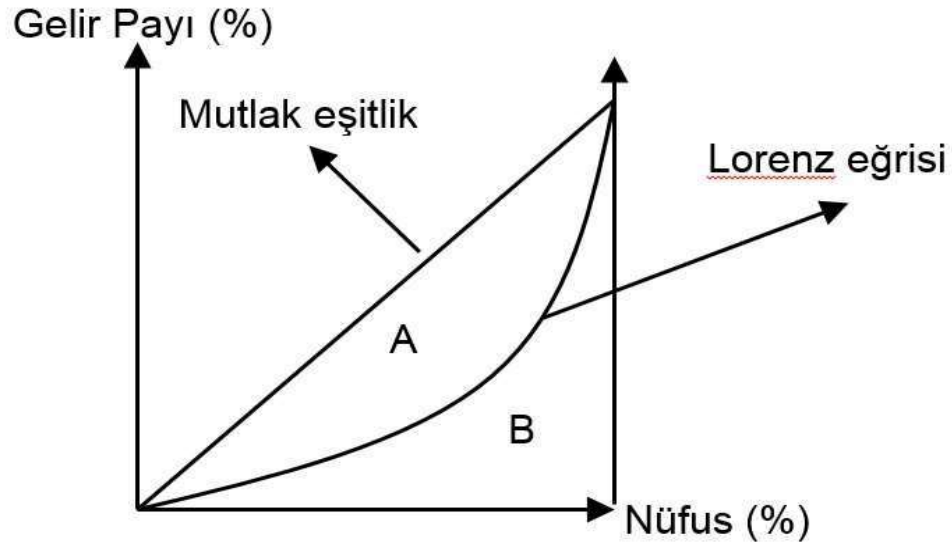
84,34 milyon (2020)

Kaynaklar şunları içerir: Dünya Bankası

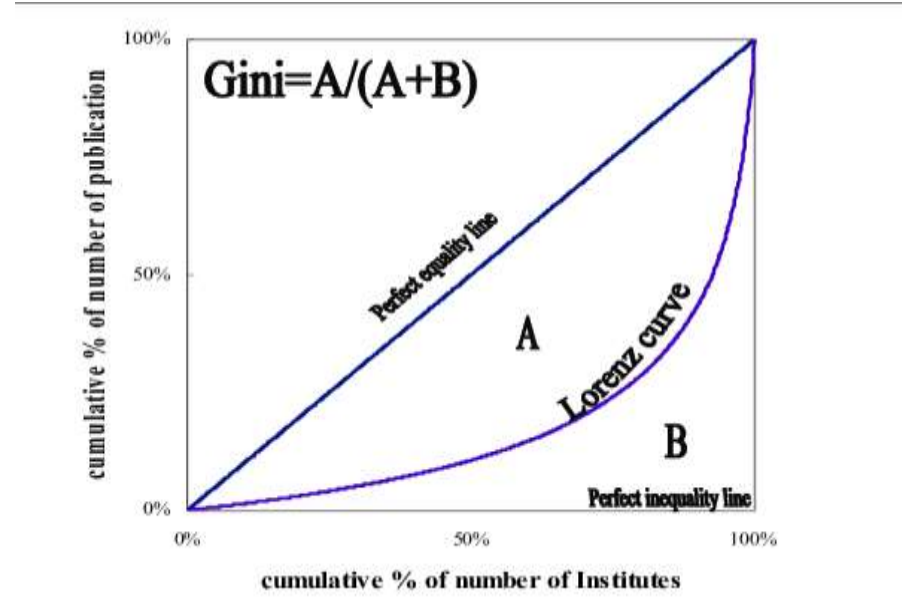
Peki bu gelir nasıl dağıtılıyor? Gelirin Dağılımı

Lorenz Eğrisi

Kaynak: <https://www.bilgipedia.com.tr/lorenz-egrisi/>

GINI Katsayısı

Kaynak: https://www.researchgate.net/figure/The-Lorenz-curve-and-Gini-coefficient_fig3_242258189

Türkiye’de Durum Ne?

Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023

En yüksek gelir grubunun toplam gelirden aldığı pay %49,8 oldu

Gelir Dağılımı İstatistiklerinin hesaplandığı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2023 yılı sonuçlarına ilişkin gelir bilgileri, bir önceki takvim yılı olan 2022 yılını referans almaktadır. Gelir hesaplamalarında; hanehalkı gelirleri, büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine dönüştürülmektedir.

Son yapılan araştırma sonuçlarına göre; en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip %20’lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 1,8 puan artarak %49,8’e çıkarken, en düşük gelire sahip %20’lik grubun aldığı pay 0,1 puan azalarak %5,9 oldu.

Sıralı %20’lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı (%), 2014-2023

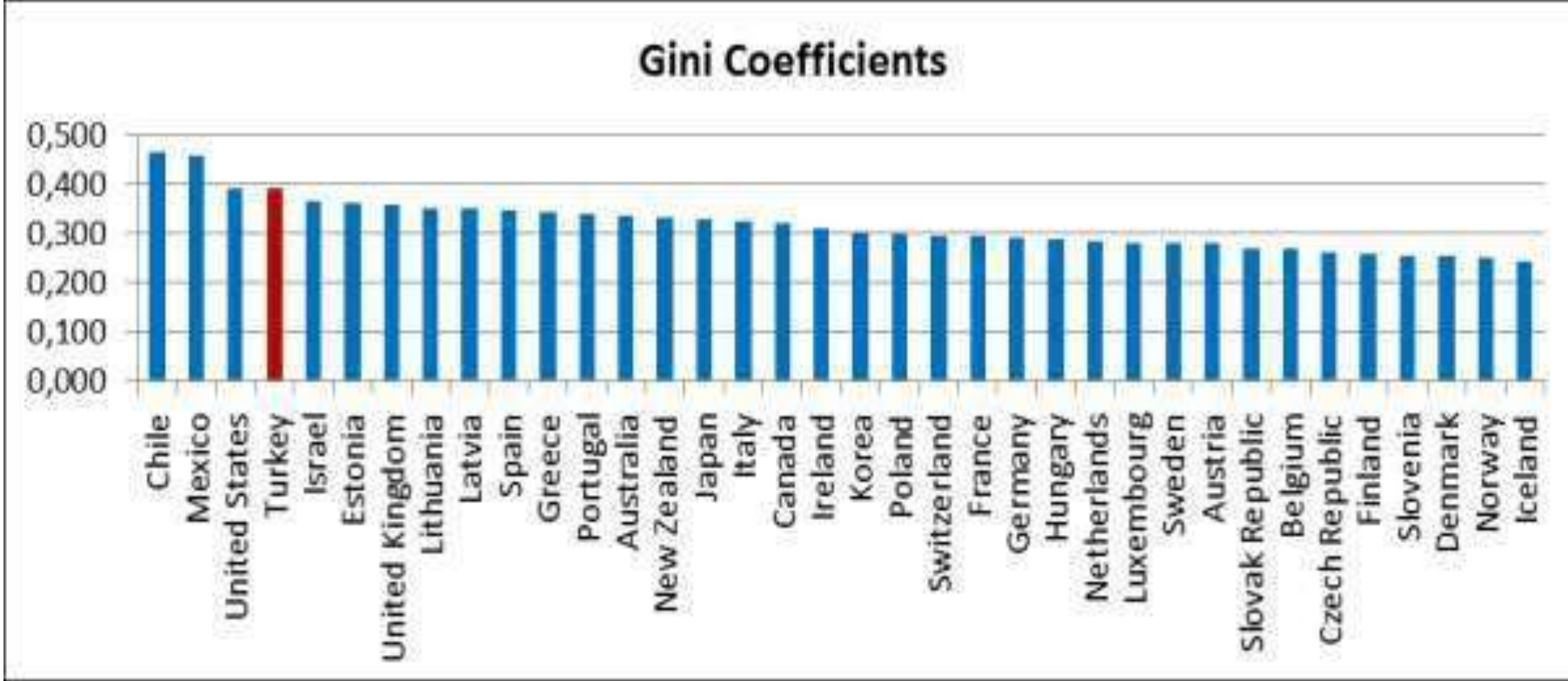
Anket yılı	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gelir referans yılı	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk %20 (En düşük)	6,2	6,1	6,2	6,3	6,1	6,2	5,9	6,1	6,0	5,9
İkinci %20	10,9	10,7	10,6	10,7	10,6	10,9	10,6	10,8	10,4	9,8
Üçüncü %20	15,3	15,2	15,0	14,8	14,8	15,2	14,9	15,1	14,7	14,0
Dördüncü %20	21,7	21,5	21,1	20,9	20,9	21,4	21,1	21,3	20,9	20,5
Son %20 (En yüksek)	45,9	46,5	47,2	47,4	47,6	46,3	47,5	46,7	48,0	49,8

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Gini katsayısı 0,433 olarak tahmin edildi

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-Dagilimi-Istatistikleri-2023-53711>

Dünya'da Durum Ne?

Kaynak: https://www.researchgate.net/figure/OECD-countries-Gini-coefficients_fig6_321152155

Genel Ekonomi

IV. BÖLÜM

Bir Ekonomi Nasıl Büyür?

- **Ekonomik Büyüme**
- **Türk Büyüme Modeli: Ne kadar Cari Açık O Kadar Büyüme**
- **Türkiye Ekonomisinde Büyüme (1923-2019)**
- **Rating /Reyting? Nedir Bu Kredi Derecelendirme Kuruluşları**

Ekonomik Büyüme

Büyüme; Bir ülke GSYİH'sının «reel» anlamda bir önceki yıla oranla artış göstermesidir.

Nominal GSYİH dersek miktar artış ve azalışlarına ilaveten fiyat artışlarını da hesaba katmış oluruz. Anlamli bir mukayese için baz yılının fiyatları dikkate alınarak reel GSYİH hesaplanmalıdır.

Ekonomik Büyüme

2023 yılı ile 2024 yılı büyümesini karşılaştırmak için Reel GSYİH hesaplaması önemlidir. Yani 2023 yılında ne kadar mal ve hizmet kaç paraya üretildiyse, 2024 yılında ne kadar mal ve hizmet üretildiğini 2023 fiyatlarını baz alarak hesaplamamız gerekir.

Örnek: Türkiye’de 2023 yılında 100 ekmek, 50 su, 30 peynir üretilmiş olsun.

Ekmek fiyatı: 10 tl

Su fiyatı: 5 tl

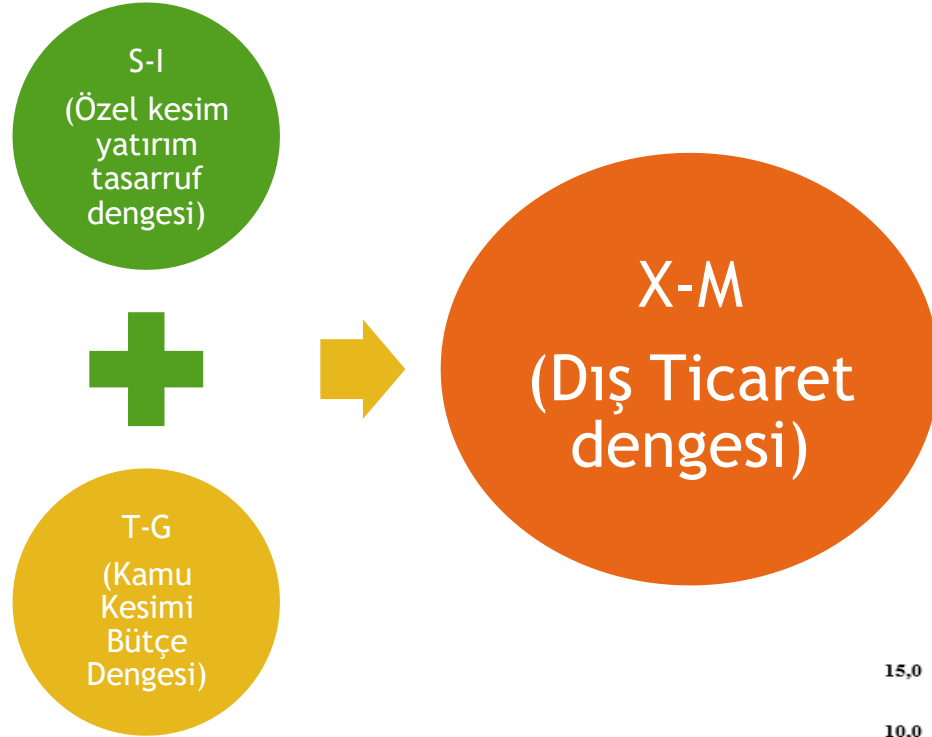
Peynir fiyatı: 300 tl

2023 yılı nominal ve reel GSYİH nedir?

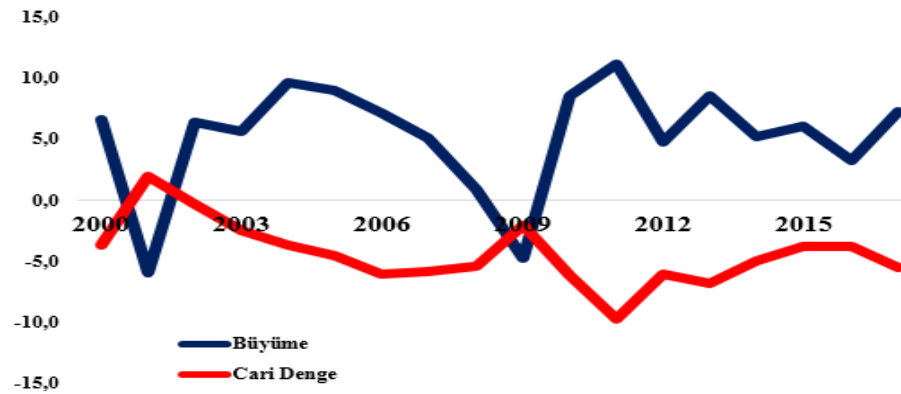
2024 yılında 100 ekmek, 50 su ve 30 peynir üretilsin. Ekmek fiyatı 18 tl, Su fiyatı 8 tl ve peynir fiyatı 400 tl olsun. 2024 yılı nominal ve Reel GSYİH nedir?

Büyüme: $\frac{2024 \text{ Reel GSYİH} - 2023 \text{ Reel GSYİH}}{2023 \text{ Reel GSYİH}}$

Türk Büyüme Modeli: Ne kadar Cari Açık O Kadar Büyüme

Cari denge ve büyüme ilişkisi

Türk Büyüme Modeli: Ne kadar Cari Açık O Kadar Büyüme

Türkiye Ekonomisinde Büyüme (1923-2019)

GSYH Büyüme Oranı (%)		GSYH Büyüme Oranı (%)		GSYH Büyüme Oranı (%)		GSYH Büyüme Oranı (%)		GSYH Büyüme Oranı (%)	
1924	14,6	1944	-5,1	1964	4,1	1984	6,8	2004	9,6
1925	12,5	1945	-15,3	1965	2,6	1985	4,3	2005	9,0
1926	18,2	1946	32,1	1966	11,7	1986	6,9	2006	7,1
1927	-12,7	1947	4,1	1967	4,5	1987	10,0	2007	5,0
1928	10,8	1948	15,9	1968	6,7	1988	2,1	2008	0,8
1929	21,5	1949	-5,0	1969	4,1	1989	0,3	2009	-4,7
1930	2,5	1950	9,4	1970	3,2	1990	9,3	2010	8,5
1931	8,2	1951	12,8	1971	5,6	1991	0,9	2011	11,1
1932	-10,6	1952	12,0	1972	7,4	1992	6,0	2012	4,8
1933	15,5	1953	11,2	1973	3,3	1993	8,0	2013	8,5
1934	6,3	1954	-2,9	1974	5,6	1994	-5,5	2014	5,2
1935	-3,0	1955	8,1	1975	7,2	1995	7,2	2015	6,1
1936	23,1	1956	3,3	1976	10,5	1996	7,0	2016	3,2
1937	1,5	1957	7,9	1977	3,4	1997	7,5	2017	7,5
1938	9,5	1958	4,6	1978	1,5	1998	3,1	2018	2,8
1939	6,9	1959	4,6	1979	-0,6	1999	-3,4	2019	0,9
1940	-4,8	1960	2,9	1980	-0,8	2000	6,6		
1941	-10,4	1961	1,7	1981	4,4	2001	-6,0		
1942	5,5	1962	6,1	1982	3,4	2002	6,4		
1943	-9,8	1963	9,4	1983	4,8	2003	5,6		
1924-1943	5,3	1944-1963	5,9	1964-1983	4,6	1984-2003	4,2	2004-2019	5,3

Kaynak: <https://twitter.com/ulvisaran/status/1244214324912181248?lang=ar>

Rating /Reyting? Nedir Bu Kredi Derecelendirme Kuruluşları

Standard & Poor's	Fitch	Moody's	
AAA	AAA	Aaa	Yatırım Yapılabilir
AA+	AA+	Aa1	
AA	AA	Aa2	
AA-	AA-	Aa3	
A+	A+	A1	
A	A	A2	
A-	A-	A3	
BBB+	BBB+	Baa1	
BBB	BBB	Baa2	
BBB-	BBB-	Baa3	
BB+	BB+	Ba1	Riskli Yatırım
BB	BB	Ba2	
BB-	BB-	Ba3	
B+	B+	B1	
B	B	B2	
B-	B-	B3	
CCC+	CCC+	Caa	Başarısız Yatırım
CCC	CCC	Caa3	
CC	CC	Ca	
D	D	D	

Kaynak: <https://grifikirler.com/derecelendirme-kuruluslari.html>

Genel Ekonomi

V. BÖLÜM

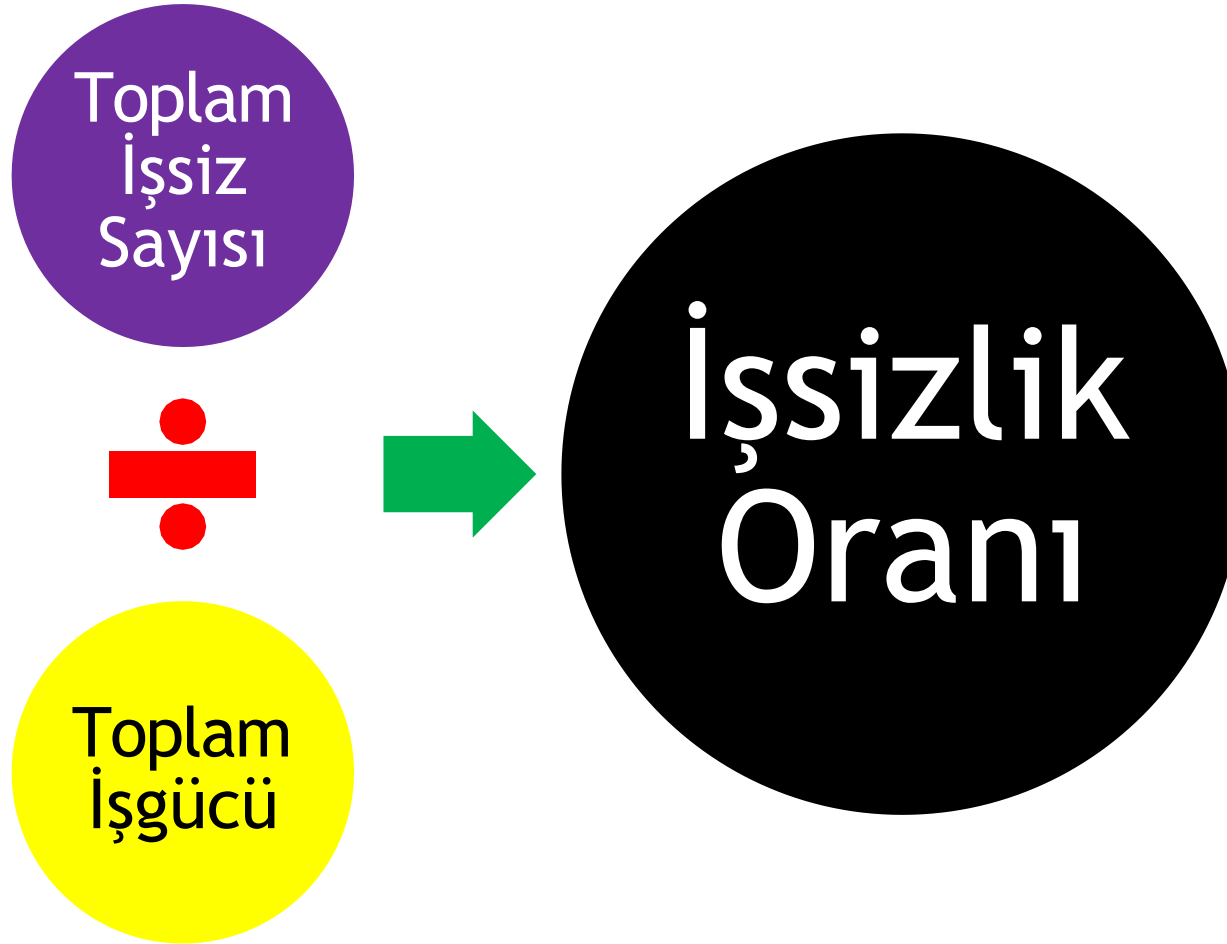
İşsizlik

- Kimdir İşsiz?
- İşsizlik oranı nasıl hesaplanır?
- İşgücü nedir?
- Dar tanımlı işsizlik oranı nedir?
- Geniş tanımlı işsizlik oranı nedir?
- İşgücünün Genel Profili (TÜİK Vaka İncelemesi)

Kimdir İşsiz?

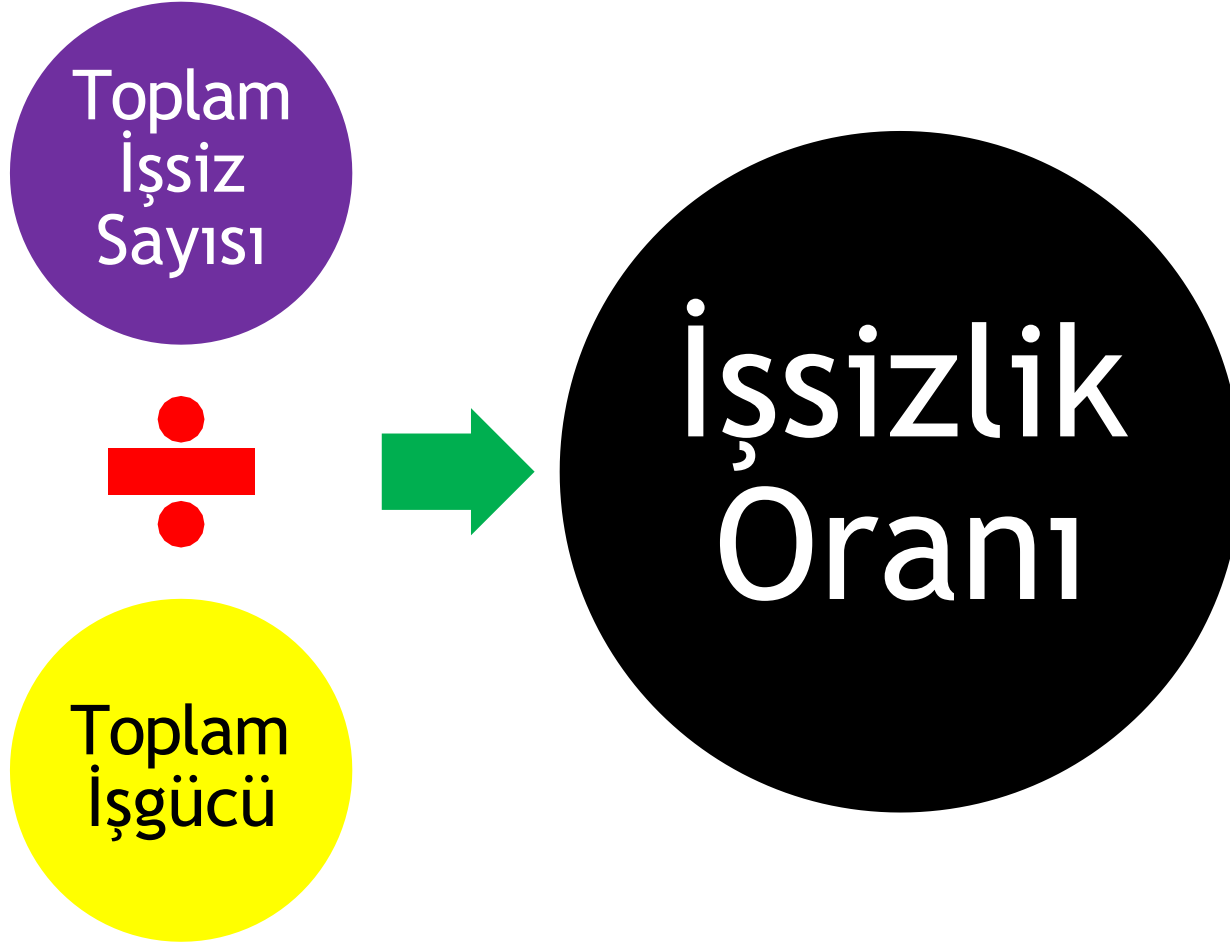
İşsizlik oranı nasıl hesaplanır?

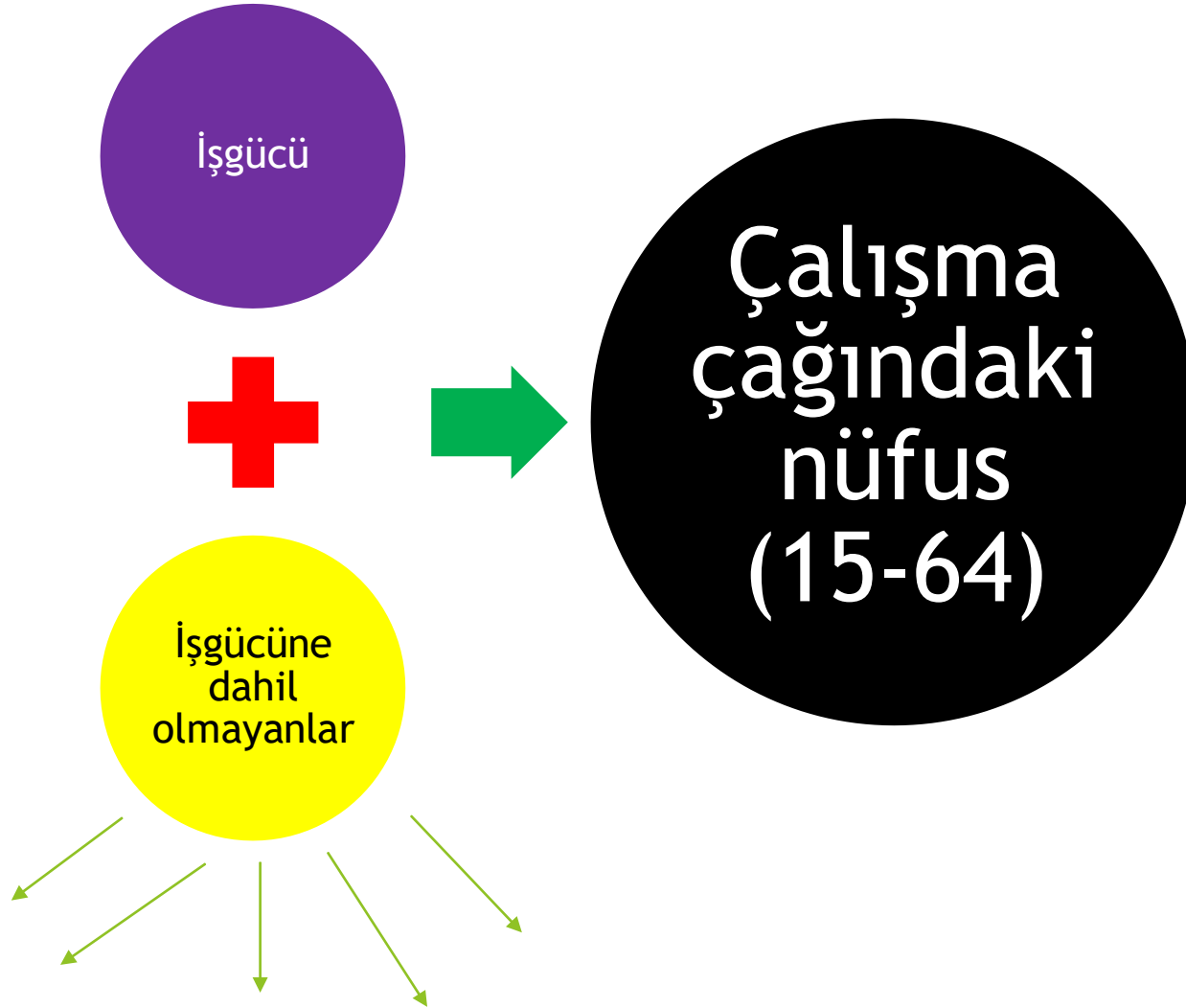
İşgücü derken?

Dar tanımlı işsizlik oranı nedir?

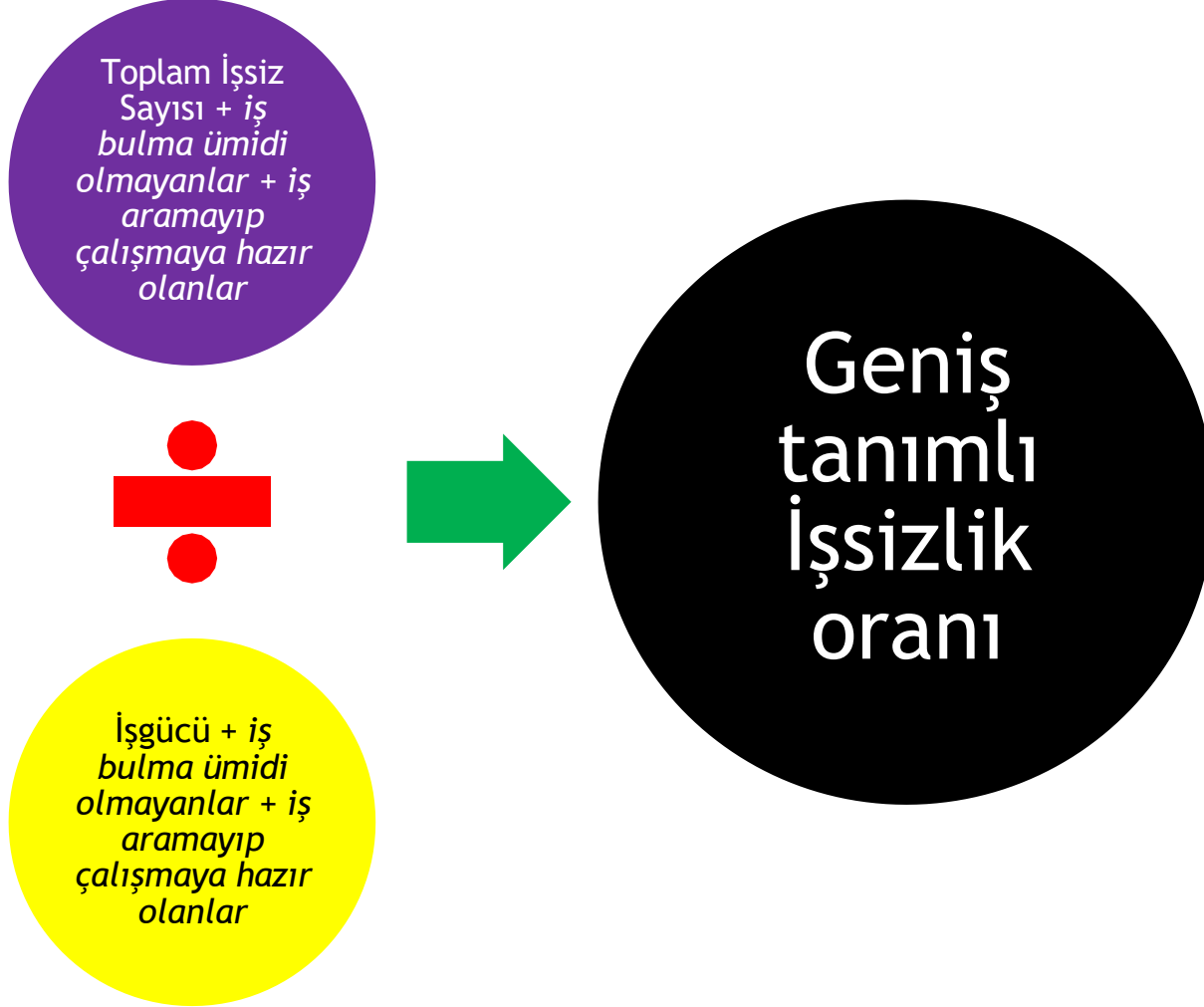

«Potansiyel İşgücü»

*(Emekliler, ev hanımları, yeni mezun öğrenciler,
çalışmak isteyip iş aramayanlar, ümidi kırılanlar)*

Geniş tanımlı işsizlik oranı nedir?

İşgücünün Genel Profili (TÜİK Vaka İncelemesi)

	2023			2022			Bir önceki yıla göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)									
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	65 425	32 383	33 042	64 679	32 006	32 673	746	377	369
İşgücü	34 896	23 052	11 844	34 334	22 862	11 473	562	190	371
İstihdam	31 632	21 286	10 346	30 752	20 818	9 935	880	468	411
İşsiz	3 264	1 766	1 498	3 582	2 044	1 538	-318	-278	-40
İşgücüne dahil olmayanlar	30 528	9 330	21 198	30 345	9 144	21 200	183	186	-2
(%)									
İşgücüne katılma oranı	53,3	71,2	35,8	53,1	71,4	35,1	0,2	-0,2	0,7
İstihdam oranı	48,3	65,7	31,3	47,5	65,0	30,4	0,8	0,7	0,9
İşsizlik oranı	9,4	7,7	12,6	10,4	8,9	13,4	-1,0	-1,2	-0,8
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	17,4	14,3	23,2	19,4	16,4	25,2	-2,0	-2,1	-2,0

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

İşgücünün Genel Profili, Ağustos 2020

Gösterge		Sayı (bin kişi)	(%)	Bir önceki yılın aynı dönemine göre	
				Fark (bin kişi)	Değişim (%)
Nüfus (15+ yaş)	Nüfus	62 730	100,0	1 139	1,8
	İşgücü	31 749	50,6	-1 431	-4,3
	İstihdam	27 554	43,9	-975	-3,4
	İşsiz	4 194	6,7	-456	-9,8
	İşgücüne dahil olmayanlar	30 981	49,4	2 570	9,0
İstihdam	Sektör	27 554	100,0	-975	-3,4
	Tarım	5 289	19,2	-314	-5,6
	Sanayi	5 460	19,8	-91	-1,6
	İnşaat	1 722	6,2	147	9,3
	Hizmet	15 083	54,7	-717	-4,5
	İşteki durum	27 554	100,0	-975	-3,4
	Ücretli veya yevmiyeli	19 013	69,0	-302	-1,6
	İşveren	1 204	4,4	-56	-4,4
	Kendi hesabına	4 448	16,1	-259	-5,5
	Ücretsiz aile işçisi	2 889	10,5	-358	-11,0
	Meslek	27 554	100,0	-975	-3,4
	Yöneticiler	1 530	5,6	5	0,3
	Profesyonel meslek mensupları	3 189	11,6	121	3,9
	Teknisyenler, teknikerler ve yrd. profesyonel meslek mensupları	1 662	6,0	-54	-3,1
	Büro ve müşteri hizmetlerinde çalışan elemanlar	1 856	6,7	-45	-2,4
	Hizmet ve satış elemanları	5 217	18,9	-522	-9,1
	Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanlar	3 928	14,2	-246	-5,9
	Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	3 413	12,4	-38	-1,1
	Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	2 452	8,9	-190	-7,2
Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	4 310	15,6	-7	-0,2	
İşsiz	İş arama süresi	4 194	100,0	-456	-9,8
	1-2 ay	1 283	30,6	-691	-35,0
	3-5 ay	1 061	25,3	160	17,6
	6-8 ay	562	13,4	134	31,3
	9-11 ay	223	5,3	9	4,2
	1 yıl ve daha fazla süreli işsizler	1 065	25,4	-68	-6,0
	İş aramaya başlamadan önceki durumu	4 194	100,0	-456	-9,8
	Geçici bir işte çalışıyordu	1 479	35,3	-224	-13,2
	İşten çıkartıldı	611	14,6	60	10,9
	Kendi isteği ile işten ayrıldı	628	15,0	-70	-10,0
	İşyeri kapandı / iflas etti	209	5,0	-22	-9,5
	Ücretsiz aile işçisiydi	11	0,3	6	120,0
	Emekli	95	2,3	-7	-6,9
	Eğitime devam ediyordu	597	14,2	-123	-17,1
	Askardı	91	2,2	-37	-28,9
	Ev işleri ile meşguldü	312	7,4	-95	-23,3
	Diğer	162	3,9	57	54,3
	Daha önce çalıştığı ekonomik faaliyet	4 194	100,0	-456	-9,8
	Tarım	176	4,2	-19	-9,7
	Sanayi	714	17,0	-88	-11,0
	İnşaat	539	12,9	-39	-6,7
	Hizmet	2 345	55,9	-141	-5,7
	8 Yılda Önce İşten Ayrılanlar	140	3,3	-39	-21,8
	Daha Önce Çalışmamış Olanlar	280	6,7	-132	-32,0
İşgücüne dahil olmayan	İşgücüne dahil olmama nedeni	30 981	100,0	2 570	9,0
	İş aramayıp, çalışmaya hazır olanlar	4 083	13,2	1 835	81,6
	İş bulma ümidi olmayanlar	1 331	4,3	718	117,1
	Diğer	2 752	8,9	1 117	68,3
	Mevsimsik çalışanlar	77	0,2	3	4,1
	Ev işleriyle meşgul	10 079	32,5	-1 336	-11,7
	Eğitim/ öğretim	4 244	13,7	310	7,9
	Emekli	4 882	15,8	-83	-1,7
	Çalışamaz halde	4 918	15,9	1 074	27,9
	Diğer	2 699	8,7	769	39,5

Genel Ekonomi

VI. BÖLÜM

Enflasyon

- Enflasyon nedir?
- Tüketicilerin Enflasyonu (TÜFE-Manşet Enflasyonu)
- Talep Yönlü Enflasyonun İncelenmesi
- Üreticilerin Enflasyonu (ÜFE)
- Arz Yönlü Enflasyonun İncelenmesi
- Grafiklerle Enflasyon (TUIK)

Nedir Bu Enflasyon Olgusu?

Genel fiyatların
«düzenli
artması» olarak
tanımlanır
enflasyon.

Tek bir malın
fiyatının sürekli
artması
enflasyon değil
fiyat artışıdır.

Genel olarak
malların
fiyatlarının 1
kere artması
enflasyon değil
fiyat artışıdır.

Vaka İncelemesi / Ayşe teyze

Ayşe teyze Perşembe pazarında Pazar masrafı görmektedir. Muzun kilosunu soran Ayşe teyze fiyatın 50 lira olduğunu öğrenir. Geçen hafta kilosunun 40 lira olduğunu söyleyen Ayşe teyzeye satıcı: Kur artışı maliyetlerimizi artırdı cevabını vermiştir. **Sadece Muzun fiyatı artmış, Ayşe teyzenin sepetindeki diğer ürünler yerinde saymış yahut azalmış ise burada enflasyon değil fiyat artışı vardır.**

Tüketicilerin Enflasyonu (TÜFE-Manşet Enflasyonu)

Enflasyon: TÜİK'in madde sepetini yayınlamayı bırakması şeffaflık tartışmalarını alevlendirdi

Talep Yönlü Enflasyonun İncelenmesi

Toplam talebin arzı
aşması durumu

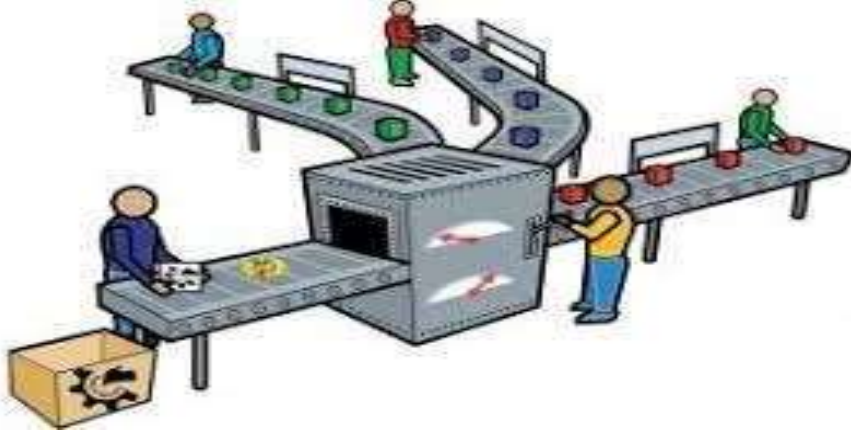

Nüfus Artışı

Kullanılabilir gelir
artışı (Ucuz krediye
erişim, Düşük faizler,
Vergilerin azalması)

Üreticilerin Enflasyonu (ÜFE)

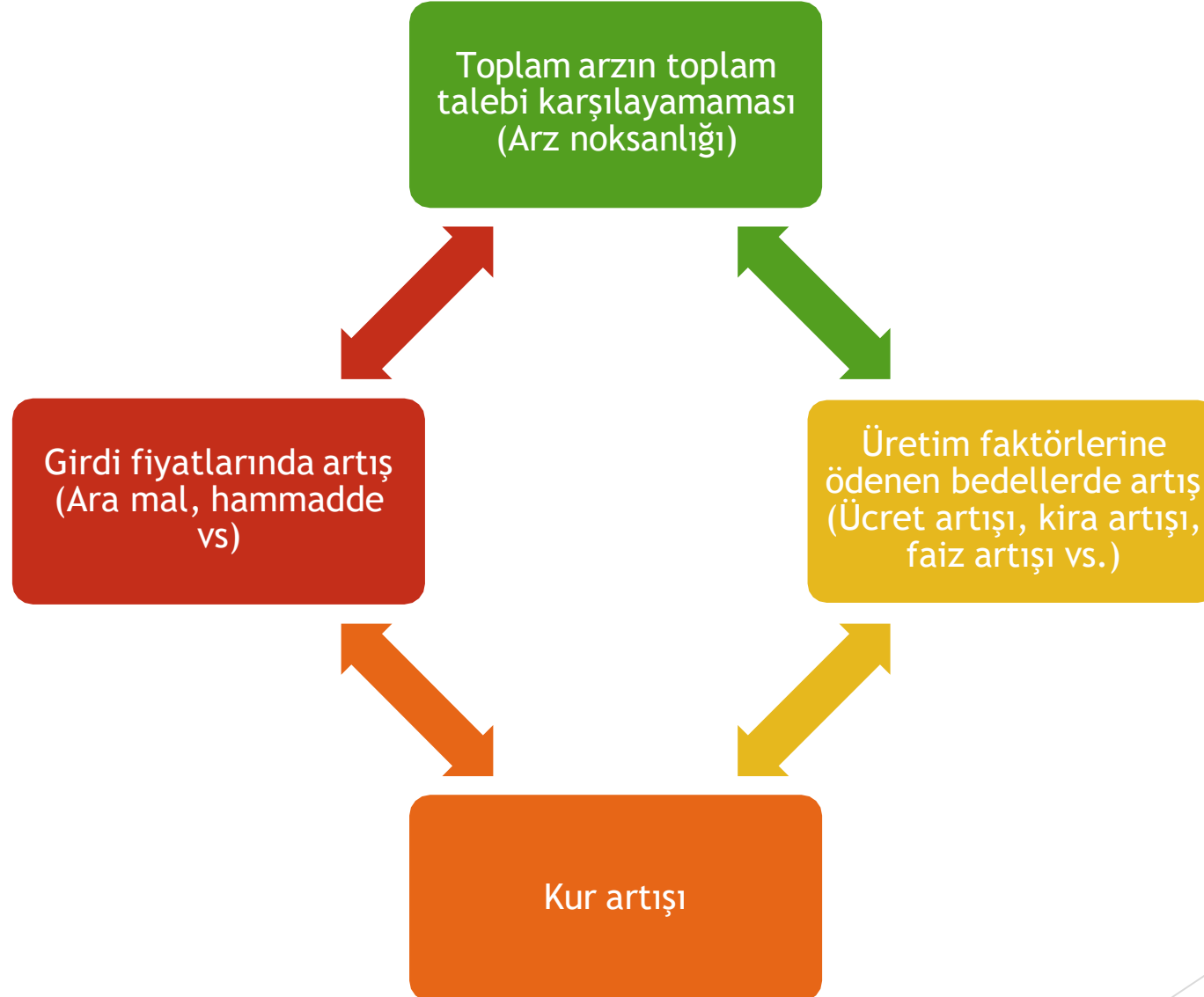

ÜFE, üretimi yapılan ve yurt içine satışa konu olan ürünlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir.

Yurt içi üretimde önemli paya sahip üreticiler Yİ-ÜFE kapsamındadır.

Arz Yönlü Enflasyonun İncelenmesi

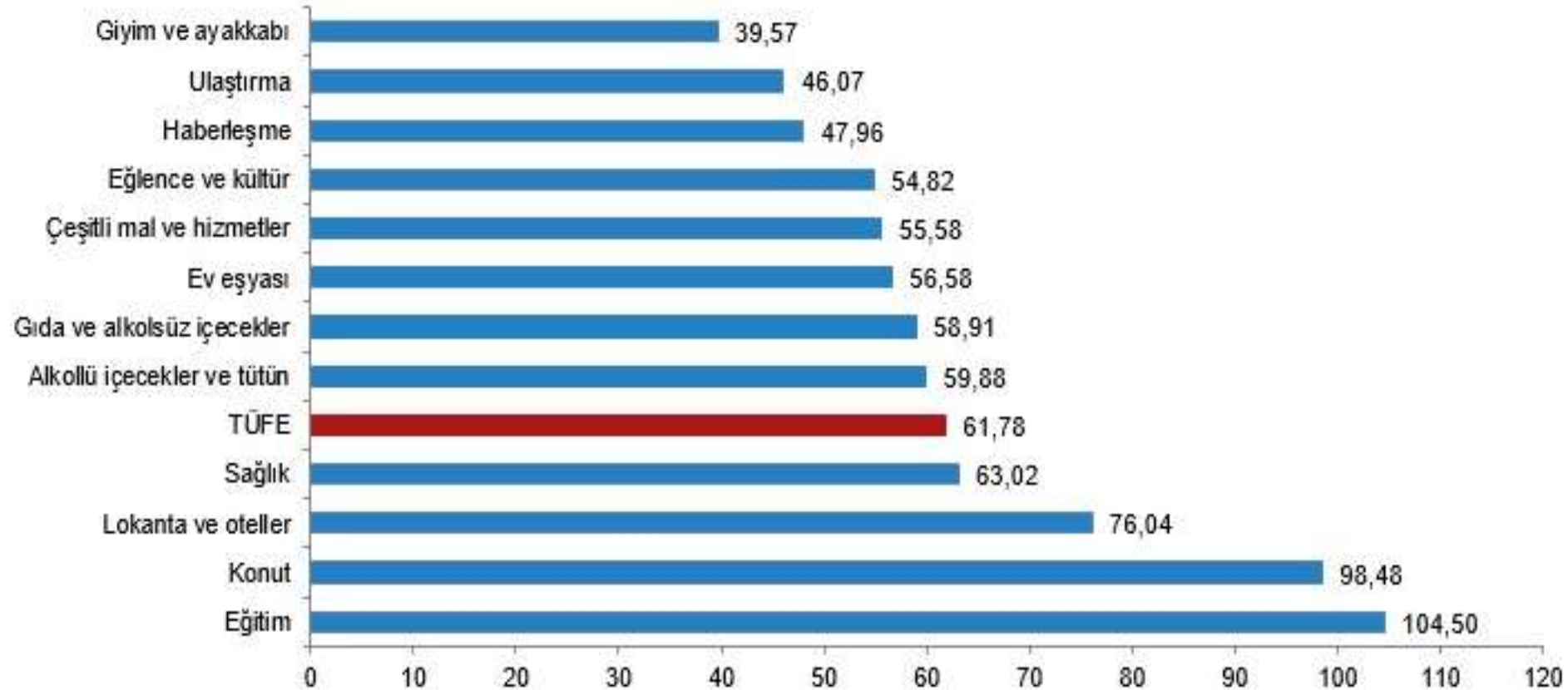
Tablo ve Grafiklerle Enflasyon (TÜİK)

1	Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ana grup ağırlıkları											
2	Weights by main expenditure groups of consumer price index (CPI)											
3												
4	Ana harcama grubu	Main expenditure group	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
5	01 Gıda ve alkolsüz içecekler	Food and non-alcoholic beverages	24,25	23,68	21,77	23,03	23,29	22,77	25,94	25,32	25,43	24,98
6	02 Alkollü içecekler ve tütün	Alcoholic beverages and tobacco	4,82	4,98	5,87	5,14	4,23	6,06	4,88	4,31	3,57	3,76
7	03 Giyim ve ayakkabı	Clothing and footwear	7,38	7,43	7,33	7,21	7,24	6,96	5,87	6,42	6,41	6,94
8	04 Konut	Housing	15,79	15,93	14,85	14,85	15,16	14,34	15,36	14,12	16,62	14,20
9	05 Ev eşyası	Furnishings, household equipment	7,78	8,02	7,72	7,66	8,33	7,77	8,64	8,86	8,67	8,12
10	06 Sağlık	Health	2,57	2,66	2,63	2,64	2,58	2,80	3,25	3,24	3,53	3,71
11	07 Ulaştırma	Transportation	15,38	14,31	16,31	17,47	16,78	15,62	15,49	16,80	15,08	17,35
12	08 Haberleşme	Communication	4,38	4,42	4,12	3,91	3,69	3,80	4,64	3,78	3,30	3,34
13	09 Eğlence ve kültür	Recreation and culture	3,54	3,81	3,62	3,39	3,29	3,26	3,01	3,06	3,25	3,33
14	10 Eğitim	Education	2,53	2,56	2,69	2,67	2,40	2,58	2,28	2,03	1,67	1,80
15	11 Lokanta ve oteller	Hotels, cafes and restaurants	6,98	7,47	8,05	7,27	7,86	8,67	5,91	7,11	7,82	8,17
16	12 Çeşitli mal ve hizmetler	Miscellaneous goods and services	4,60	4,73	5,04	4,76	5,15	5,37	4,73	4,96	4,64	4,30
17												
18	Tüketici fiyat endeksi kapsamıyla ilgili sayısal bilgiler											
19	Coverage information of consumer price index by numbers											
20												
21	Tüfe	Cpi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
22	Madde sayısı	Number of items	426	417	414	407	418	418	415	409	404	406
23	Çeşit sayısı	Number of varieties	945	924	910	895	895	897	901	904	895	913
24	İşyeri sayısı	Number of outlets	27 198	27 886	27 386	28 015	28 711	28 019	27 980	27 261	27 411	28 852
25	Fiyat sayısı	Number of prices	390 984	408 093	400 772	415 000	544 256	553 064	550 632	560 392	564 710	608 594

Tablo ve Grafiklerle Enflasyon (TÜİK)

Yıllık TÜFE Değişimi (Temmuz 2024)

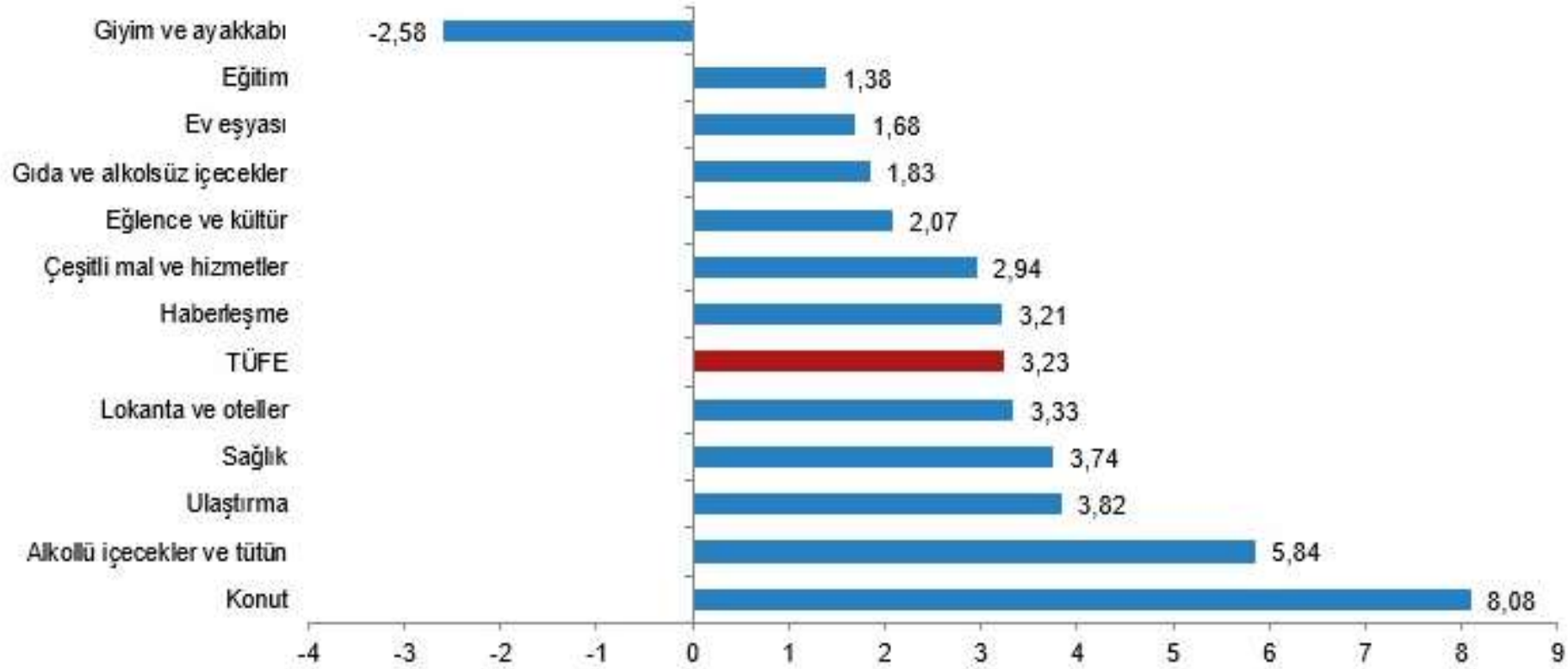
TÜFE ana harcama gruplarına göre yıllık değişim oranları (%), Temmuz 2024

Tablo ve Grafiklerle Enflasyon (TÜİK)

Aylık TÜFE Değişimi (Temmuz 2024)

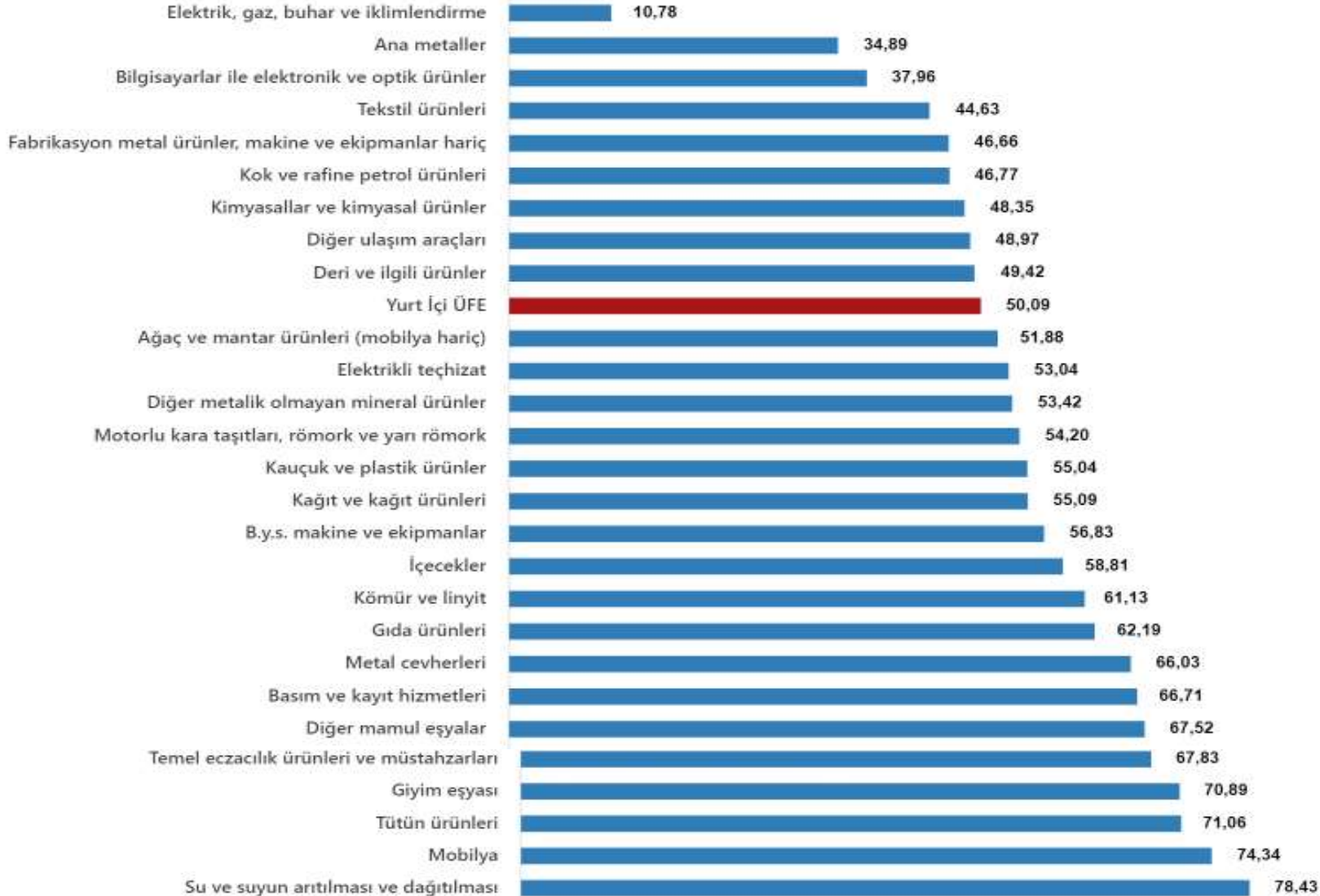
TÜFE ana harcama gruplarına göre aylık değişim oranları (%), Temmuz 2024

Tablo ve Grafiklerle Enflasyon (TÜİK)

Yıllık ÜFE Değişimi (Haziran 2024)

Sektörlere göre Yİ-ÜFE yıllık değişim oranları (%), Haziran 2024

Tablo ve Grafiklerle Enflasyon (TÜİK)

Aylık ÜFE Değişimi (Haziran 2024)

Sektörlere göre Yİ-ÜFE aylık değişim oranları (%), Haziran 2024

Genel Ekonomi

VII. BÖLÜM

Para ve Faiz

- Para Nedir? Paranın Fonksiyonları nelerdir?
- Paranın arzı ve talebi
- Parasız ekonomi mümkün mü?
- Para ile mutluluk ilişkisi
- Para Politikası ve Merkez Bankası
- Rezerv Para Nedir?
- Sıcak para kaç derecedir?

Para Nedir?

Paranın Fonksiyonları nelerdir?

Ölçü birimi
fonksiyonu

Değer saklama
fonksiyonu

Mübadele
/Değiş tokuş
fonksiyonu

Paranın arzı ve talebi

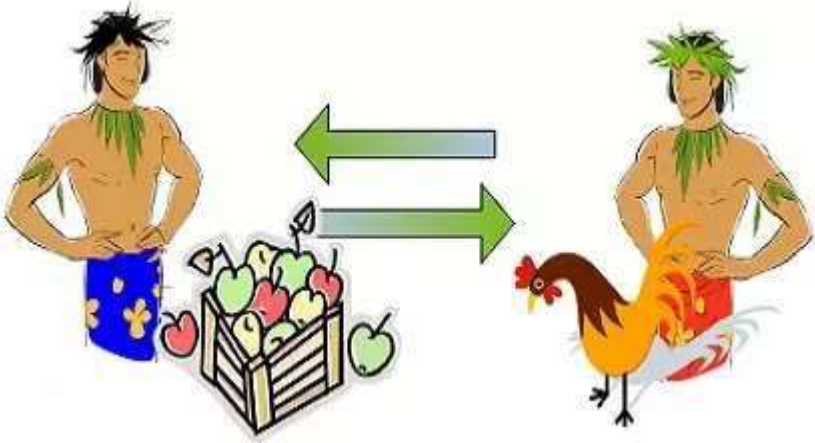

Niçin Para Talep Ederiz?

Parasız ekonomi mümkün mü?

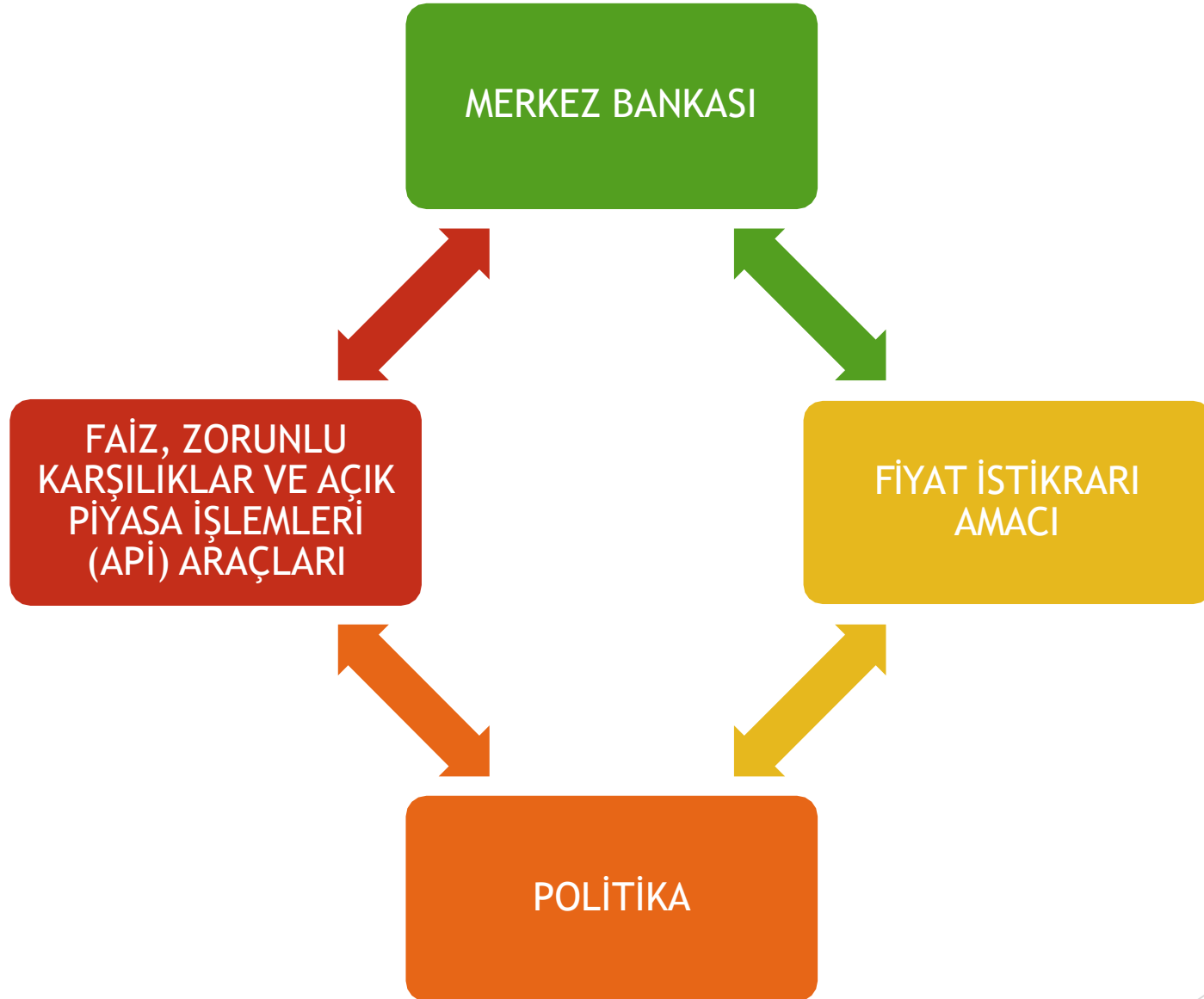
Trampa (Malın malla değişimi) Ekonomisi

Para ile mutluluk ilişkisi

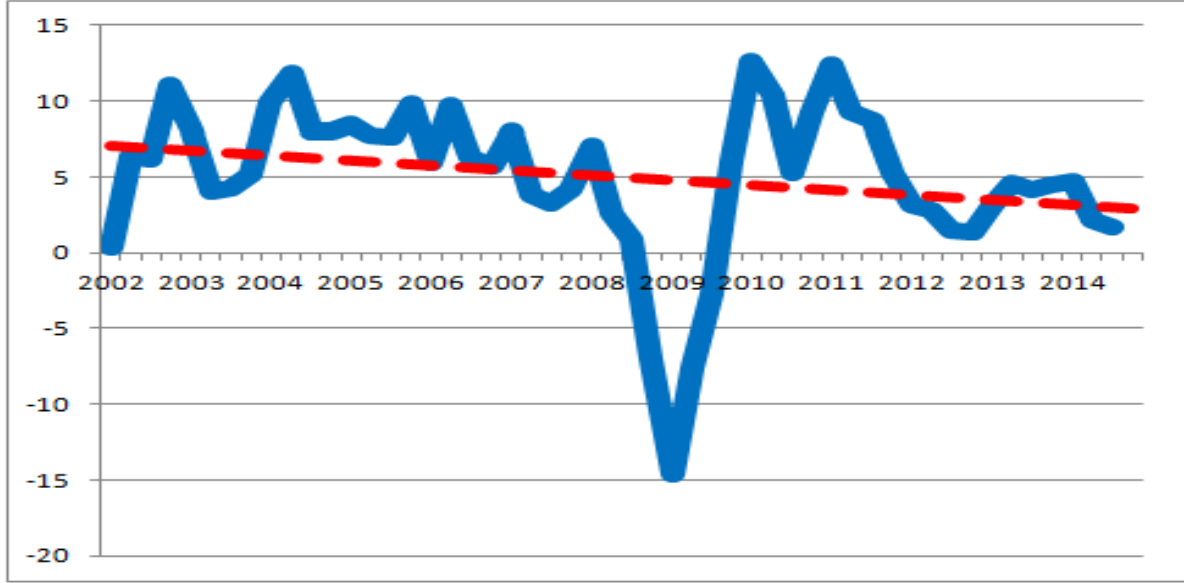

Para Politikası ve Merkez Bankası

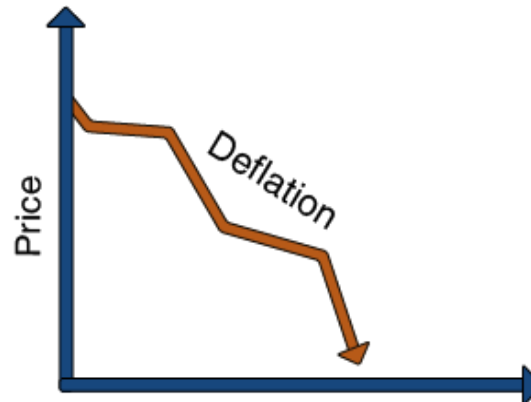
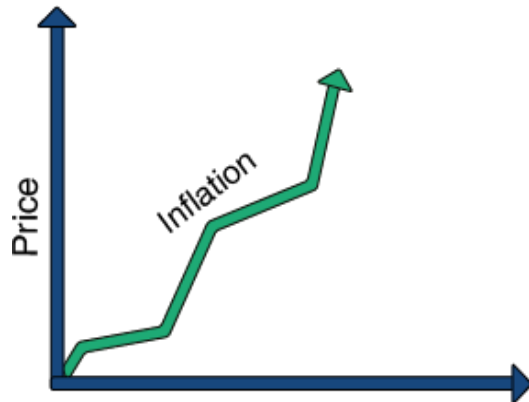

Potansiyel büyüme - Enflasyon ve Deflasyon

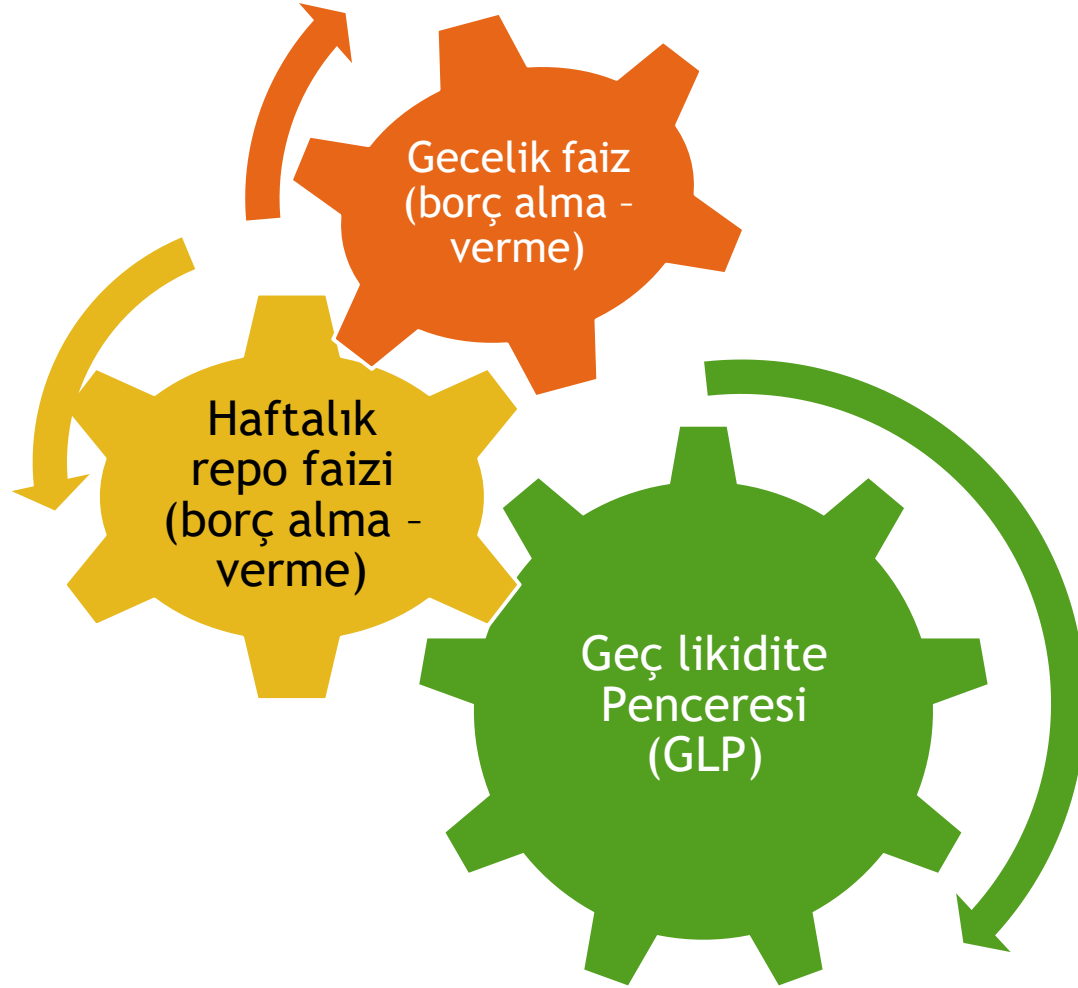
Potansiyel Büyüme

Enflasyon ve Deflasyon

Merkez Bankası Faizleri

Rezerv Para Nedir?

The U.S. Dollar Still Dominates Global Reserves

Currency composition of worldwide official foreign exchange reserves (as of Q1 2019)*

* Based on reports from monetary authorities of 149 countries/economies; excl. foreign exchange holdings of countries/economies that currently don't report reserve assets data to COFER.

Sources: IMF COFER, Wikimedia Commons

Sıcak para kaç derecedir?

Yabancı
Yatırımlar

Portföy
Yatırımı
(*Sıcak para*)

Doğrudan
yatırım

Genel Ekonomi

VIII. BÖLÜM

Döviz ve Döviz Kuru

- Döviz, Kambiyo, Kur, Parite nedir?
- Yabancı paralara karşı bir ülkenin para biriminin değeri nasıl belirlenir?
- *Sabit Döviz Kuru Yöntemi*
- *Dalgalı Döviz Kuru Yöntemi*
- Bir Ülke Para Birimi Yabancı Paralar Karşısında Niçin Değerlenir? Niçin Değer Kaybeder?
- TL'nin Değer Kaybı ve Güçlenmesi Senaryolarında Merkez Bankası Önlemleri
- TL'nin Dolara Karşı Değerli Olması mı Tehlikelidir yoksa Doların TL'ye Karşı Değerli olması mı?

Döviz, Kambiyo, Kur, Parite nedir?

Döviz

Kambiyo

DÖVİZ KURLARI / EXCHANGE RATES

DOLAR \$

ALİŞ - WE BUY

4.45 ₺

SATIŞ - WE SELL

4.65 ₺

EURO €

ALİŞ - WE BUY

5.15 ₺

SATIŞ - WE SELL

5.35 ₺

İsviçre Frangi

ALİŞ - WE BUY

4.58 ₺

SATIŞ - WE SELL

4.70 ₺

İngiliz Sterlini

ALİŞ - WE BUY

6.00 ₺

SATIŞ - WE SELL

6.15 ₺

100 Japon Yeni

ALİŞ - WE BUY

4.19 ₺

SATIŞ - WE SELL

4.30 ₺

Norveç Kronu

ALİŞ - WE BUY

0.52 ₺

SATIŞ - WE SELL

0.56 ₺

Danimarka Kronu

ALİŞ - WE BUY

0.69 ₺

SATIŞ - WE SELL

0.71 ₺

Kanada Doları

ALİŞ - WE BUY

3.47 ₺

SATIŞ - WE SELL

3.51 ₺

Avustralya Doları

ALİŞ - WE BUY

3.38 ₺

SATIŞ - WE SELL

3.42 ₺

S. Arab. Riyallı

ALİŞ - WE BUY

1.20 ₺

SATIŞ - WE SELL

1.23 ₺

www.btc.com.tr

© 2024 - Tüm hakları saklıdır. Btc.com.tr

Parite

Kur

Yabancı paralara karşı bir ülkenin para biriminin değeri nasıl belirlenir?

Sabit Döviz kuru
yöntemi

Dalgalı Döviz Kuru
Yöntemi

Bir Ülke Para Birimi Yabancı Paralar Karşısında Niçin Değerlenir? Niçin Değer Kaybeder?

TL'nin Değer Kaybı ve Güçlenmesi Senaryolarında Merkez Bankası Önlemleri

Faizler
(gecelik,
haftalık,
GLP)

Zorunlu
Karşılıklar

APİ

Döviz
Rezervleri

TL'nin Dolara Karşı Değerli Olması mı Tehlikelidir
yoksa Doların TL'ye Karşı Değerli olması mı?

Güçlü TL

Değersiz
TL

CARİ AÇIK
BOL İTHALAT
İÇERİDE ÜRETİMİN DURMA
NOKTASINA GELMESİ

ENFLASYON
ALIM GÜCÜNÜN ERİMESİ
GÜVENSİZLİK ORTAMI

Genel Ekonomi

IX. BÖLÜM

Ödemeler Dengesi

- Cari Açık (Cari İşlemler Hesabı)
- Türkiye'nin Cari Açığı
- Cari Açığın Finansmanı (Finans Hesabı)
- Resmi Rezerv hesabı
- Net Hata ve Noksan

Cari Açık

Bir ülkenin yurtdışından ithal ettiği mallar için yaptığı döviz ödemeleriyle, yurtdışına ihraç ettiği mallardan elde ettiği döviz gelirleri arasındaki fark =
Dış ticaret dengesidir.

Cari Açık

Bir Ülke sadece mal
mı ithal / ihraç
eder?

Hizmetler

- *Ulaşım*
- *Turizm*
- *İnşaat*
- *Bankacılık*

Diğer Gelirler/Giderler

Cari Transferler (Karşılıksız
transferler)

Cari Denge: (Mal ihracatı gelirleri + hizmet ihracatı
gelirleri + diğer gelirler) - (Mal ithalatı giderleri + hizmet
ithalatı giderleri + diğer giderler) +/- Cari transferler

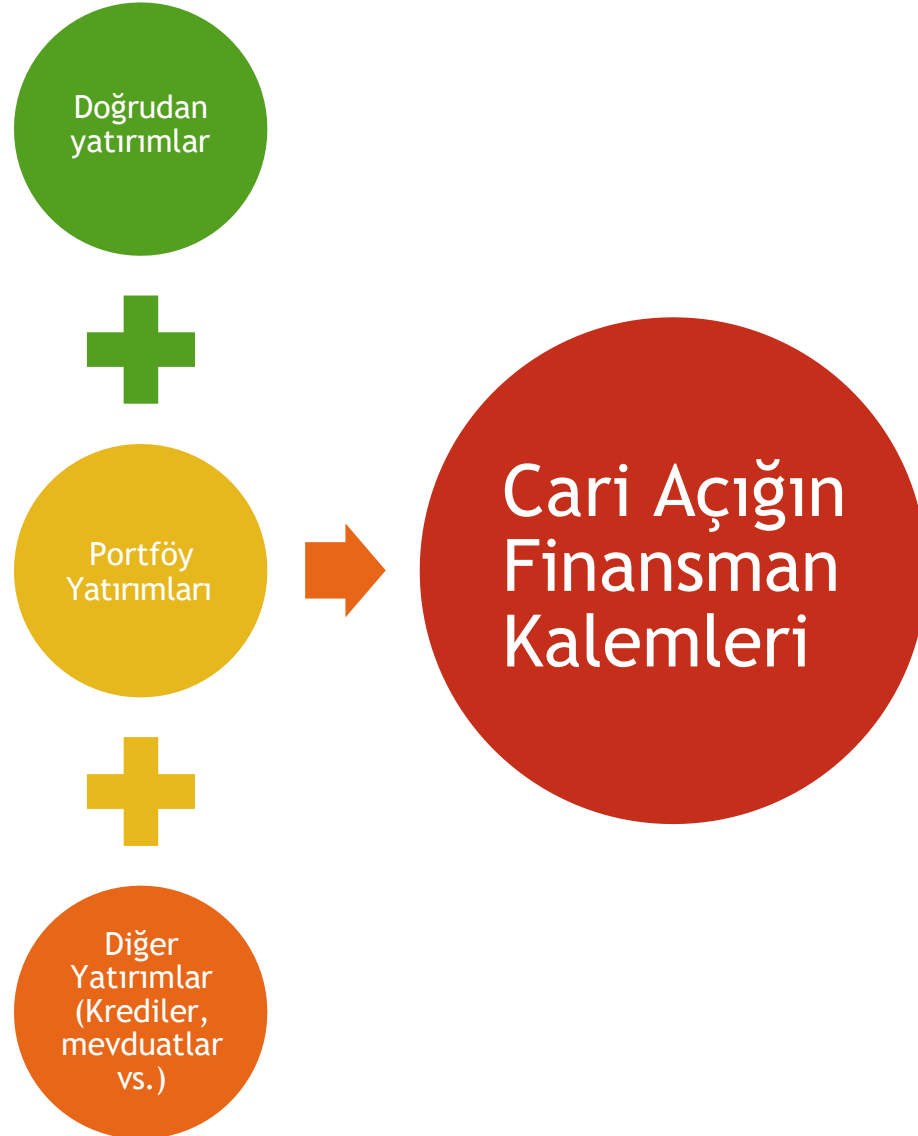
Türkiye'nin Cari Açığı

Tablo 4. Ödemeler Dengesi Altıncı El Kitabı-
Analitik Sunum (Milyon ABD Doları)

İçindekiler

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (*)
A-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-31.161	-36.946	-39.425	-11.360	-44.620	-74.402	-47.960	-55.858	-38.848	-27.314	-26.849	-40.584	-21.623	6.909
1.	İhracat	93.778	115.379	140.906	109.732	120.992	142.392	161.948	167.397	173.293	154.865	152.645	169.214	178.909	182.246
2.	İthalat	134.672	162.210	193.823	134.494	177.317	231.552	227.315	249.282	239.865	203.874	192.568	227.789	219.635	198.997
	Mal Dengesi	-40.894	-46.831	-52.917	-24.762	-56.325	-89.160	-65.367	-81.885	-66.572	-49.009	-39.923	-58.575	-40.726	-16.751
3.	Hizmet Gelirleri	26.036	29.909	36.940	35.627	36.188	40.848	43.226	58.870	62.290	55.488	46.328	53.481	58.627	63.590
4.	Hizmet Giderleri	12.132	15.817	18.032	16.901	19.443	20.560	20.682	25.500	27.881	25.500	25.805	27.148	28.453	28.062
	Mal ve Hizmet Dengesi	-26.990	-32.739	-34.009	-6.036	-39.580	-68.872	-42.823	-48.515	-32.163	-19.021	-19.400	-32.242	-10.552	18.777
5.	Birincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	5.105	7.271	7.670	5.833	5.197	4.625	5.762	5.289	4.910	4.508	5.362	4.959	6.132	6.331
6.	Birincil Yatırım Kaynaklı Giderler	11.090	13.549	15.272	13.490	11.712	11.874	12.350	13.909	13.115	14.192	14.542	16.051	18.057	19.145
	Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi	-32.975	-39.017	-41.611	-13.693	-46.095	-76.121	-49.411	-57.135	-40.368	-28.705	-28.580	-43.334	-22.477	5.963
7.	İkincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	1.814	2.071	2.186	2.333	1.475	1.719	1.451	1.277	1.520	1.391	1.731	2.750	854	946
B.	SERMAYE HESABI	0	-8	-61	-43	-51	-25	-58	-96	-70	-21	23	15	62	34
C.	FINANS HESABI	-42.689	-49.287	-34.761	-9.879	-60.099	-67.146	-72.666	-75.561	-41.929	-9.380	-22.544	-38.630	-526	-5.194
8.	Doğrudan Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.138	2.701	3.649	2.924
9.	Doğrudan Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.337	19.263	13.929	11.099	13.023	9.052
10.	Portföy Yatırımları: Net Varlık Edinimi	3.987	1.947	1.244	2.711	3.534	-2.688	-2.657	-2.601	746	6.129	1.511	-394	3.147	4.654
11.	Portföy Yatırımları: Net Yükümlülük Oluşumu	11.402	2.780	-3.770	2.938	19.617	19.516	38.372	21.419	20.962	-9.220	7.923	23.669	32	3.394
11.1.	Hisse Senetleri	1.939	5.138	716	2.827	3.468	-985	6.276	842	2.559	-2.395	823	2.971	-1.131	406
11.2.	Borç Senetleri	9.463	-2.358	-4.486	111	16.149	20.501	32.096	20.577	18.403	-6.825	7.100	20.698	1.163	2.988
12.	Diğer Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	13.479	4.969	12.056	-10.963	-7.020	-11.197	560	-2.242	2.187	14.747	6.251	8.443	10.380	8.763
12.1.	Merkez Bankası	0	-2	-2	-2	-4	-2	-2	-1	0	0	0	0	0	0
12.2.	Genel Hükümet	42	116	32	31	39	292	366	757	213	-238	-236	-322	110	110
12.3.	Bankalar	11.018	3.389	10.253	-6.393	-13.179	339	-2.039	269	1.055	15.181	7.646	6.662	7.311	6.033
12.4.	Diğer Sektörler	2.419	1.466	1.773	-4.599	6.124	-11.826	2.235	-3.267	919	-196	-1.159	2.103	2.959	2.620
13.	Diğer Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	29.492	33.482	34.529	-8.343	29.379	19.933	22.559	39.372	17.613	25.309	11.592	14.612	4.647	9.089
13.1.	Merkez Bankası	-986	-1.096	-1.371	-381	-38	-1.409	-1.779	-1.457	-1.905	-674	-122	550	4.366	2.542
13.2.	Genel Hükümet	-712	82	1.742	3.099	3.657	2.073	-89	-22	-886	-1.189	-925	-1.367	-822	-920
13.3.	Bankalar	11.704	3.736	9.457	514	27.240	10.118	16.682	32.842	14.804	18.912	803	4.092	-12.571	-1.502
13.4.	Diğer Sektörler	19.486	30.760	24.701	-11.575	-1.480	9.151	7.745	8.009	5.600	8.260	11.836	11.337	13.674	8.969
	Cari, Sermaye ve Finans Hesapları	11.528	12.333	-4.725	-1.524	15.428	-7.281	24.648	19.607	3.011	-17.955	-4.282	-1.939	-21.035	12.137
D.	NET HATA VE NOKSAN	-903	-318	1.966	2.316	-460	8.295	-1.827	-8.844	-3.479	6.124	5.095	-6.268	10.658	-5.813
	GENEL DENGE	-10.625	-12.015	2.759	-792	-14.968	-1.014	-22.821	-10.763	468	11.831	-813	8.207	10.377	-6.324
E.	REZERV VARLIKLAR	10.625	12.015	-2.759	792	14.968	1.014	22.821	10.763	-468	-11.831	813	-8.207	-10.377	6.324
14.	Resmi Rezervler	6.114	8.032	-1.058	112	12.809	-1.813	20.814	9.911	-468	-11.831	813	-8.207	-10.377	6.324
15.	Uluslararası Para Fonu Kredileri	4.511	3.983	-1.701	680	2.159	2.827	2.007	852	0	0	0	0	0	0
16.	Ödemeler Dengesi Finansmanı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Cari Açığın Finansmanı (Finans Hesabı)

İçindekiler

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (*)
A-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-31.161	-36.946	-39.425	-11.360	-44.620	-74.402	-47.960	-55.858	-38.848	-27.314	-26.849	-40.584	-21.623	6.909
1.	İhracat	93.778	115.379	140.906	109.732	120.992	142.392	161.948	167.397	173.293	154.865	152.645	169.214	178.909	182.246
2.	İthalat	134.672	162.210	193.823	134.494	177.317	231.552	227.315	249.282	239.865	203.874	192.568	227.789	219.635	198.997
	Mal Dengesi	-40.894	-46.831	-52.917	-24.762	-56.325	-89.160	-65.367	-81.885	-66.572	-49.009	-39.923	-58.575	-40.726	-16.751
3.	Hizmet Gelirleri	26.036	29.909	36.940	35.627	36.188	40.848	43.226	58.870	62.290	55.488	46.328	53.481	58.627	63.590
4.	Hizmet Giderleri	12.132	15.817	18.032	16.901	19.443	20.560	20.682	25.500	27.881	25.500	25.805	27.148	28.453	28.062
	Mal ve Hizmet Dengesi	-26.990	-32.739	-34.009	-6.036	-39.580	-68.872	-42.823	-48.515	-32.163	-19.021	-19.400	-32.242	-10.552	18.777
5.	Birincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	5.105	7.271	7.670	5.833	5.197	4.625	5.762	5.289	4.910	4.508	5.362	4.959	6.132	6.331
6.	Birincil Yatırım Kaynaklı Giderler	11.090	13.549	15.272	13.490	11.712	11.874	12.350	13.909	13.115	14.192	14.542	16.051	18.057	19.145
	Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi	-32.975	-39.017	-41.611	-13.693	-46.095	-76.121	-49.411	-57.135	-40.368	-28.705	-28.580	-43.334	-22.477	5.963
7.	İkincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	1.814	2.071	2.186	2.333	1.475	1.719	1.451	1.277	1.520	1.391	1.731	2.750	854	946
B.	SERMAYE HESABI	0	-8	-61	-43	-51	-25	-58	-96	-70	-21	23	15	62	34
C.	FINANS HESABI	-42.689	-49.287	-34.761	-9.879	-60.099	-67.146	-72.666	-75.561	-41.929	-9.380	-22.544	-38.630	-526	-5.194
8.	Doğrudan Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.138	2.701	3.649	2.924
9.	Doğrudan Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.337	19.263	13.929	11.099	13.023	9.052
10.	Portföy Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	3.987	1.947	1.244	2.711	3.534	-2.688	-2.657	-2.601	746	6.129	1.511	-394	3.147	4.654
11.	Portföy Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	11.402	2.780	-3.770	2.938	19.617	19.516	38.372	21.419	20.962	-9.220	7.923	23.669	32	3.394
11.1.	Hisse Senetleri	1.939	5.138	716	2.827	3.468	-985	6.276	842	2.559	-2.395	823	2.971	-1.131	406
11.2.	Borç Senetleri	9.463	-2.358	-4.486	111	16.149	20.501	32.096	20.577	18.403	-6.825	7.100	20.698	1.163	2.988
12.	Diğer Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	13.479	4.969	12.056	-10.963	-7.020	-11.197	560	-2.242	2.187	14.747	6.251	8.443	10.380	8.763
12.1.	Merkez Bankası	0	-2	-2	-2	-4	-2	-2	-1	0	0	0	0	0	0
12.2.	Genel Hükümet	42	116	32	31	39	292	366	757	213	-238	-236	-322	110	110
12.3.	Bankalar	11.018	3.389	10.253	-6.393	-13.17									

Resmi Rezerv Hesabı

Ödemeler dengesi içerisinde
resmi rezervler kalemi,
Merkez bankasının döviz
rezervlerindeki artışı / azalışı
gösterir.

İçindekiler

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (*)
A-	CARİ İŞLEMLER HESABI	-31.161	-36.946	-39.425	-11.360	-44.620	-74.402	-47.960	-55.858	-38.848	-27.314	-26.849	-40.584	-21.623	6.909
1.	İhracat	93.778	115.379	140.906	109.732	120.992	142.392	161.948	167.397	173.293	154.865	152.645	169.214	178.909	182.246
2.	İthalat	134.672	162.210	193.823	134.494	177.317	231.552	227.315	249.282	239.865	203.874	192.568	227.789	219.635	198.997
	Mal Dengesi	-40.894	-46.831	-52.917	-24.762	-56.325	-89.160	-65.367	-81.885	-66.572	-49.009	-39.923	-58.575	-40.726	-16.751
3.	Hizmet Gelirleri	26.036	29.909	36.940	35.627	36.188	40.848	43.226	58.870	62.290	55.488	46.328	53.481	58.627	63.590
4.	Hizmet Giderleri	12.132	15.817	18.032	16.901	19.443	20.560	20.682	25.500	27.881	25.500	25.805	27.148	28.453	28.062
	Mal ve Hizmet Dengesi	-26.990	-32.739	-34.009	-6.036	-39.580	-68.872	-42.823	-48.515	-32.163	-19.021	-19.400	-32.242	-10.552	18.777
5.	Birincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	5.105	7.271	7.670	5.833	5.197	4.625	5.762	5.289	4.910	4.508	5.362	4.959	6.132	6.331
6.	Birincil Yatırım Kaynaklı Giderler	11.090	13.549	15.272	13.490	11.712	11.874	12.350	13.909	13.115	14.192	14.542	16.051	18.057	19.145
	Mal, Hizmet ve Birincil Gelir Dengesi	-32.975	-39.017	-41.611	-13.693	-46.095	-76.121	-49.411	-57.135	-40.368	-28.705	-28.580	-43.334	-22.477	5.963
7.	İkincil Yatırım Kaynaklı Gelirler	1.814	2.071	2.186	2.333	1.475	1.719	1.451	1.277	1.520	1.391	1.731	2.750	854	946
B.	SERMAYE HESABI	0	-8	-61	-43	-51	-25	-58	-96	-70	-21	23	15	62	34
C.	FINANS HESABI	-42.689	-49.287	-34.761	-9.879	-60.099	-67.146	-72.666	-75.561	-41.929	-9.380	-22.544	-38.630	-526	-5.194
8.	Doğrudan Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	924	2.106	2.549	1.553	1.482	2.370	4.106	3.636	7.050	5.096	3.138	2.701	3.649	2.924
9.	Doğrudan Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	20.185	22.047	19.851	8.585	9.099	16.182	13.744	13.563	13.337	19.263	13.929	11.099	13.023	9.052
10.	Portföy Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	3.987	1.947	1.244	2.711	3.534	-2.688	-2.657	-2.601	746	6.129	1.511	-394	3.147	4.654
11.	Portföy Yatırımlar: Net Yükümlülük Oluşumu	11.402	2.780	-3.770	2.938	19.617	19.516	38.372	21.419	20.962	-9.220	7.923	23.669	32	3.394
11.1.	Hisse Senetleri	1.939	5.138	716	2.827	3.468	-985	842	2.559	-2.395	823	2.971	-1.131	406	
11.2.	Borç Senetleri	9.463	-2.358	-4.486	111	16.149	20.501	32.096	20.577	18.403	7.100	20.698	1.163	2.988	
12.	Diğer Yatırımlar: Net Varlık Edinimi	13.479	4.969	12.056	-10.963	-7.020	-11.197	560	-2.242	2.187	14.747	6.251	8.443	10.380	8.763
12.1.	Merkez Bankası	0	-2	-2	-2	-4	-2	-2	-1	0	0	0	0	0	0
12.2.	Genel Hükümet	42	116	32	31	39	292	366	757	213	-238	-236	-322	110	110
12.3.	Bankalar	11.018	3.389	10.253	-6.393	-13.179	339								

Net Hata ve Noksan Hesabı

Nerden geldiđi bilinmeyen,
tespit edilemeyen, kayıt dışı
giren ya da çıkan dvızlerin
izlendiđi hesaptır.

SON